

YEARBOOK

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 6 • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1978 • ΑΔΑΡ Α' 5738

בנו בתים וושבו... ודרשו את שלום העיר

«Οἰκοδομήσατε οἴκους καὶ κατοικήσατε... καὶ ζήσατε τὴν εἰρήνην τῆς πόλεως...»

(Ιερεμίας, 29: 5 - 7)

NEO — NAZISMOS KAI BIA

“Οσοι διαβάζουν τίς έφημερίδες της Εύρωπης άλλα κι’ οι άναγνωστες τοῦ έλληνικοῦ τύπου άρχιζουν νά διακατέχονται άπό μιά ἔντονη άνησυχία γιά τήν άπόπειρα άναβιώσεως τοῦ Ναζισμοῦ, πού γίνεται τά δύο - τρία τελευταῖα χρόνια, σέ μερικές εύρωπαικές χῶρες.

Κάτω άπό τό γενικό πρῆσμα μιᾶς δῆθεν «άναθεωρήσεως τῆς ιστορίας», καταβάλλεται συστηματική καί σταδιακή προσπάθεια ώστε τά διάφορα πρόσωπα καί γεγονότα, πού ἔχουν σχέσι μέ τό Ναζισμό, νά «άναθεωρηθοῦν», νά «κοιταχθοῦν άπό διαφορετική διπλική γωνία», νά «έπανεξετασθοῦν».

♦ Αύτή ή λεγομένη «άναθεώρηση» συνοδεύεται, ίδιαίτερα στή Γερμανία, κι’ άπό μερικές ένέργειες καί πράξεις, πού δσο κι’ ἄν θεωροῦνται γελοϊες ή χωρίς βαρύτητα, δέν παύουν νά εἶναι «συμβολικές». (Άναγραφή τῆς σβάστικα, «συμβολικό» κάψιμο Ἐβραίων, δ χιτλερικός σμήναρχος Ροῦντελ ἐπίσημος δημιλητής σέ συγκέντρωσι γιά τό «ιστορικό παρελθόν» ἀεροπορικῆς βάσεως κλπ.).

Οι κυβερνήσεις τῶν διαφόρων εύρωπαικῶν χωρῶν προσπαθοῦν, μέ δλες τίς δυνάμεις τους νά περιορίσουν αύτές τίς τάσεις, πού τίς θεωροῦν περισσότερο σάν πολιτική ἀντίδρασι δρισμένων παρατάξεων στίς πράξεις ἄλλων ἀκραίων παρατάξεων, παρά σάν ἔνα νέο κίνημα.

♦ Τό θέμα, δημως, νομίζομε, δτι δέν βρίσκεται ἔκει. Τό θέμα εἶναι δτι, μέ τή «σιγή ἐνοχῆς» πού ἔχει τηρήσει ἔνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀνθρωπότητος καί μέ τήν πρόσφατη στάσι δρισμένων χωρῶν νά παραγνωρίσουν τά ἐγκλήματα τῶν Ναζί (καί κυρίως τό Ὄλοκαύτωμα τῶν 6.000.000 Ἐβραίων), στάσι πού τήν προσφέρουν θυσία στό βωμό τῆς «Ἀραβικῆς φιλίας» τους, δημιουργεῖται ἥδη ἔνα κλῖμα καί μιά ψυχολογία εύνοϊκή γιά νά ἀναπτυχθῆ τό νεοαζιστικό φυτώριο.

Γνωρίζομε δτι δσο αύθαίρετο καί ἐπικίνδυνο εἶναι νά καταλήξῃ κανείς στό συμπέρασμα δτι βρισκόμαστε στήν Εύρωπη καί κυρίως στή Δ.Γερμανία στά πρόθυρα μιᾶς άναγεννήσεως τοῦ Ναζισμοῦ, ἄλλο τόσο τραγικό κι’ ἐπικίνδυνο εἶναι νά παραγνωρίση κανείς αύτά τά συμπτώματα.

♦ Ἐμεῖς, πού καί σάν “Ελληνες πολίτες καί σάν Ἐβραῖοι τό θρήσκευμα, ἔχουμε διπλά ταλαιπωρηθῆ καί ἔξοντωθῆ άπό τό Ναζισμό, σημειώνουμε καί παρακολουθοῦμε μέ προσοχή δλα αύτά πού συμβαίνουν γύρω μας. ”Αλλωστε, ή πρόσφατη ἀποστολή βόμβας στήν Ἰσραηλιτική Κοινότητα Ἀθηνῶν (μέ ἀποτέλεσμα νά τραυματισθῆ - ἐλαφρῶς εύτυχῶς - δ Διευθυντής της κ. Χ. Τωβίλ) δείχνει δτι δ νεοαγεννώμενος Ναζισμός κι’ δ κάθε λογῆς φασισμός ἐμᾶς τούς Ἐβραίους ἔχει σάν πρώτους στόχους καί θύματά του.

Γι’ αύτό κι’ ἔμεῖς διακηρύσσουμε μέ δλη τή δύναμι τῆς ψυχῆς μας δτι, μαζί μέ τόν κάθε συνετό δημοκράτη τοῦ πλανήτη μας, δσο περνᾶ άπό τό χέρι μας, δέν θά ἐπιτρέψουμε νά ξαναβασιλεύση ή Βία καί ή Ἀνθρωπότητα νά ξανακαταστραφῆ άπό τό τέρας τοῦ Ναζισμοῦ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΕΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΣ ΠΡΟ Η ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ;

**Τό Κ.Ι.Σ. μέ τή συμπαράσταση τοῦ Νο-
μάρχου Εύβοίας κ. Θ. Πιμπλή, ἔχει ἀνα-
λάβει συστηματική καὶ ἔντονη προσπά-
θεια γιά νά συλλέξῃ στοιχεῖα γύρω ἀπό
τήν Ίδρυση τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότη-
τος Χαλκίδος.**

**Ἡ ίδιαιτέρα αὐτή προσπάθεια γίνεται
γιατί ἀναμφισβήτητως ἡ Κοινότης αὐτή
εἶναι μία ἀπό τίς ἀρχαιότερες τῆς Εύρω-
πης. Τό εἰδικώτερο θέμα πού ἔξετάζεται
εἶναι κατά πόσον ἡ Κοινότης αὐτή ίδρυ-
θη στό χρόνια πρίν ἡ ἀμέσως μετά τό
Χριστόν καὶ τοῦτο γιατί στό βασικό αὐτό
σημεῖο ὑπάρχουν διαφωνίες μεταξύ τῶν
συγγραφέων.**

**Μέ τήν εύκαιρία αὐτή παρακαλοῦμε
τούς δμοθρήσκους πού τυχόν ἔχουν
στοιχεῖα σχετικῶς νά τά στείλουν ἐπί ἐ-
πιστροφῇ, στό Τμῆμα Δημοσίων Σχέ-
σεων τοῦ Κ.Ι.Σ.**

**Δημοσιεύουμε παρακάτω σχετικό ἀρ-
θρο ἀπό τήν «Ἰσραηλιτική Ἐπιθεώρησι»,
πού ἔξεδιδε στίς ἀρχές τοῦ αιῶνος (1902 -
5), στήν Κέρκυρα, δ M.Χαίμης (ἢ Καίμης):**

Ἡ Ἰσραηλιτική Κοινότης Χαλκίδος, κατά προφορι-
κήν παράδοσιν, ὑπάρχει ἀπό τόν 1ο μ.Χ. αἰῶνα. Ἐν-
δεχομένως δέ νά εἶναι καὶ ἀκόμη πιό παλιά. Γενικά πι-
στεύεται δτι ὑπῆρχαν Ἐβραῖοι στή Χαλκίδα καὶ κατά
τούς π.Χ. χρόνους.

Συναγωγή Χαλκίδος: Σεφαρείμ.

‘Ο καθηγητής Έλευθεριάδης, είς τό βιβλίον του «ἡ Πελασγική Ἑλλάς», λέγει δτι ἀκόμη καὶ ἡ ὄνομασία τῆς πόλεως παράγεται ἀπό τήν σημιτική ρίζα χαλέκ (πού σημαίνει κομματιάζω) καὶ πού περιγράφει ἀκρι-
βῶς τό ἀποσπασθέν ἀπό τήν Ἡπειρωτική Ἑλλάδα τμῆμα γῆς, πάνω στό δποϊο βρίσκεται κτισμένη ἡ πό-
λις.

Οι Ἐβραῖοι τῆς Χαλκίδος δέν κατάγονται ἀπό τήν Ἰσπανία δπως ὑποστηρίζουν πολλοί, ἐφ’ δσον εἶναι γνωστόν δτι οι πρῶτοι Ἰσπανοεβραῖοι ἐγκατεστάθησαν στήν Ἑλλάδα γύρω ἀπό τό 1500 μ.Χ. Πάνω σ’ αύτό ὑπάρχουν καὶ ἀποδείξεις. Μιά ἀπό αὐτές εἶναι τό ταξιδιωτικό τοῦ περίφημου ραββίνου Μπενιαμίν ντέ Τουντέζα, δ δποϊος ἐπισκεφθείς τό 1200 μ.Χ. τήν Ἑλλάδα, εύρεν ἀκμάζουσαν Ἰσραηλιτική Κοινότητα είς τήν Χαλκίδα καὶ είς τόν Ἀλμυρόν.

Ἐπίσης, μνημεῖα τά δποϊα ἐσώζοντο μέχρι πρό τί-
νος είς τό Ἰσραηλιτικόν νεκροταφείον καὶ χρονολο-
γούμενα ἀπό πολύ παλαιά χρόνια ἀποδεικνύουν δτι ὑπῆρχαν Ἐβραῖοι είς τήν πόλιν αὐτήν τούς πρώτους
μ.Χ. αἰῶνας.

Μετά τήν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος τό 1830 ἡ
Χαλκίς είχε πολυάριθμον Ἰσραηλιτική Κοινότητα καὶ
είχαν ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ πολλαί οἰκογένειαι Ἰσραηλι-
τῶν πού είχαν διωχθῆ ἀπό τούς Τούρκους ἀπό τήν
Θήβα, τήν Λειβαδειά, τόν Μυστρά, τήν Τρίπολη, καὶ
ἄλλες πόλεις δπου ὑπῆρχαν πρό τῆς Ἐπαναστάσεως
Ἰσραηλιτικαί Κοινότητες.

Οι Ἰσραηλῖται αὐτοί είχαν ἐλληνικώτατα ἥθη καὶ ἔ-
θιμα, διαφέροντες ούσιαστικά ἀπό τούς δμοθρή-
σκους τους πού κατήγοντο ἐξ Ἰσπανίας.

Τήν ἴδια ἐποχή ἡ Ἰσραηλιτική Κοινότης Χαλκίδος
ἐφημίζετο διά τήν ἐπίδοσίν της είς τήν Ἐβραϊκήν φι-
λολογία καὶ τήν μεγάλη Θρησκευτικότητα τῶν μελῶν
της. Ὁνομάζετο δέ Κιουτσούκ σαφέτ. Ὑπῆρχε πλου-
σία βιβλιοθήκη, μεγάλης ἀξίας χειρόγραφα καὶ ἐπι-
στημονικά βιβλία, τά δποϊα δυστυχῶς τά περισσότε-

ρα έκάησαν είς τήν πυρκαϊά τῆς Συναγωγῆς τό 1846, τά δέ ύπόλοιπα έχάθησαν κατά τόν τελευταῖο πόλεμο. Τά έλάχιστα πού σώζονται εύρισκονται διασκορπισμένα σέ χέρια ίδιωτῶν, καθώς καί είς τό μουσεῖον Χαλκίδος.

Οι Ίσραηλίται τῆς Χαλκίδος κατοικοῦντες ἀπό μακρούς αἰώνας είς τήν πόλιν Θεωροῦνται ἀπό πολλούς ως οι γνησιώτεροι καί πιό ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς περιοχῆς.

Είς τήν Χαλκίδα ἔζησαν καί διέπρεψαν, ραββίνοι ἀξιόλογοι ὅπως δὲ Ααρών Φράνης, δὲ Μενασσέ Μαρέγκηνε, δὲ Ιομτώβ Χασσόν καί ἄλλοι.

Ἡ Συναγωγή τῆς Χαλκίδος κάηκε ἐξ δλοκλήρου τό 1846, ἀνοικοδωμήθηκε δέ τό 1849 τῇ εὐγενῇ συμβολῇ δύο Ίσραηλίτῶν, οἱ δοποῖοι ἔχουν ἀφῆσει Ιστορίαν είς τήν Ἑλλάδα: Ὁ μέν κακάς ἀναμνήσεις λόγω τοῦ γνωστοῦ ἐπεισοδίου, δὲ Δαυίδ Πασίφικος. Ὁ δέ καλάς ἀναμνήσεις. Ἡτο δὲ γνωστή δούκισσα τῆς Πλακεντίας.

Ἡ Κοινότης Χαλκίδος διέθετε σύν τῶν ἄλλων καί Ἐβραϊκὸν τυπογραφεῖον είς τό δοποῖον ἔξετυποῦντο, βιβλία προσευχῶν, καθώς καί φιλολογικά ἔργα. Ἡ Χαλκίς ἡτο ἐπίσης διάσημη διά τήν ποιητική παραγωγή της. Σώζονται μέχρι σήμερα πολλά ποιήματα γραμμένα μὲν Ἐβραϊκά, ἄλλα είς Ἑλληνικήν γλῶσσα.

☆ Πληροφορίας περί τῆς Ίσραηλιτικῆς Κοινότητος Χαλκίδος μᾶς δίδει καί δὲ πασίγνωστος Τούρκος περιηγητής Ἐβιά Τσελιμπί, πού πέρασε τό 1667 ἀπό τήν Εύβοια καί πού γράφει στό δδοιοπορικό του δτὶ στό κάστρο τῆς Χαλκίδος πλήν τῶν Μιναρέδων τῶν Τούρκων καί τῶν Ρωμιογκιασούρηδων ὑπάρχει ἔνας Ἐβραϊκός μαχαλάς καί μιά «Χάβρα». (Σ.Σ. πού τότε σήμαινε Συναγωγός).

Ἐπίσης, στό ἡμερολόγιο τοῦ Ιστορικοῦ Μπυσδόν πού ἐπεσκέφθη τήν Ἑλλάδα τό 1840 γράφει δτὶ ὑπῆρχαν στή Χαλκίδα 200 περίπου Ἐβραῖοι.

Ἐξ ἄλλου, δὲ διευθυντής τῆς βιβλιοθήκης Χαλκίδος καί διακεκριμένος λογοτέχνης κος Σπύρος Κοκκίνης στό βιβλίο του «Παληά Κείμενα», πού μιλᾶνε γιά τήν Εύβοια, μᾶς ἀναφέρει κείμενα ἐνός Ἀγγλου περιηγητή, δὲ δοποῖος ἐπεσκέφθη τήν Χαλκίδα τό 1877. Εἰς τό δδοιοπορικόν τοῦ Ἀγγλου αὐτοῦ ἀναφέρεται δτὶ οἱ περισσότεροι τῶν Χαλκιδαίων ἐμπόρων ἥσαν Ἐβραῖοι. Λέγει δτὶ ἡ πόλις εἶχε 40 περίπου Ἐβραϊκές οίκογένειες καί δτὶ οἱ Ἐβραῖοι γενικά δέν ἥσαν πλούσιοι ἀλλά ἀντιθέτως πάμπτωχοι καί δτὶ ζοῦσαν ἀδελφικάτατα μέ τό Ἑλληνικό στοιχεῖο.

☆ Κατά τήν διάρκεια τοῦ Γερμανικοῦ διωγμοῦ τοῦ τελευταίου πολέμου οι Ίσραηλίται τῆς Χαλκίδος ἐβοηθήθησαν είς τήν διάσωσίν των ἀπό τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ἐπί κεφαλῆς τοῦ δοποίου εἶχε τεθῆ δὲ Σεβασμ. Μητροπολίτης Εύριπου κος Γρηγόριος. Χάρις είς τήν βοήθειαν αὐτήν ἐσώθη τό μεγαλύτερο μέρος τῶν Ίσραηλίτῶν τῆς πόλεως. Μετά τήν ἀπελευθέρωσιν πολλοί ἀνεχώρησαν εἴτε πρός ἐγκατάστασιν είς τάς Ἀθήνας, εἴτε μετανάστευσαν είς Ίσραηλ καί Ἀμερικήν.

Οὕτω, σήμερον ἡ Κοινότης Χαλκίδος ἔχει 100 περίπου μέλη ἔναντι 350 πού εἶχε προηγουμένως.

ΠΟΤΕ ΕΓΚΑΤΕΣΤΑΘΗΣΑΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ;

Στό ἔρώτημα αύτό δέν μπορεῖ νά δοθῆ ἀπάντηση μέ σαφήνεια καί ιστορική τεκμηρίωσι. Ὁ Ν.Ι. Φιλιππόπουλος, στήν «Ίστορία τῆς Εύβοιας», (Αθῆναι, 1968) ἀναφέρει σχετικά:

«Ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν μαρτυριῶν περί τῶν Ἐβραϊκῶν παροικιῶν είς τήν Εύβοιαν αἱ παλαιότεραι ἀνάγονται είς τόν Α' π.Χ. αἰῶνα. Ὁ Φίλων δὲ Ιουδαῖος γράφει: «Οὐ μόνον αἱ Ἰερεῖς μεσταί τῶν Ιουδαϊκῶν ἀποικιῶν είσιν, ἄλλα καί νήσων αἱ δοκιμώταται, Εύβοια, Κύπρος, Κρήτη, καί σιωπῶ τάς πέραν Εύφρατού».

Πότε δμως ἐγκατεστάθησαν διά πρώτην φοράν οἱ Ἐβραῖοι είς τήν Εύβοιαν; Γνωρίζομεν δτὶ είς τήν Σπάρτην ὑπῆρχον Ιουδαῖοι κατά τόν Β' π.Χ. αἰῶνα. 'Αλλ' ἡ Σπάρτη μειονεκτεῖ ἔναντι τῆς Χαλκίδος καί ως πρός τήν θέσιν καί ως πρός τήν οίκονομίαν. Ὁ Φίλιππος Ε' τῆς Μακεδονίας εἶχεν ἀποκαλέσει τήν Χαλκίδα, τήν Δημητριάδα καί τήν Κόρινθον κλειδιά τῆς Ἑλλάδος. Διατί λοιπόν καί είς τήν Χαλκίδα νά μή ὑπῆρχεν Ἐβραϊκή Κοινότης κατά τόν Β' π.Χ. αἰῶνα;

Διατί δμως καί δὲ Β' π.Χ. αἰών νά θεωρηθῇ ως δὲ χρόνος τῆς πρώτης Ἐβραϊκῆς ἐγκαταστάσεως; Οἱ Ἐβραῖοι ὑπῆρχαν πάντοτε λαός ἀνάμεικτος φυλετικῶς· καί «δέν εἶναι ἀπίθανον ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν Ἐβραίων τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ισπανίας νά εἶναι πράγματι φοινικῆς καταγωγῆς». Ἐν τοιαύτη περιπτώσει ποιος μᾶς ἐμποδίζει νά δεχθῶμεν δτὶ οἱ Ἐβραῖοι τής Εύβοιας εἶναι φοινικῆς ἡ ἄλλης προελεύσεως; Χρειάζεται νά γίνη ἀνασκόπησις τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Φοινίκων καί τῶν Ἑλλήνων, διότι πολλοί Ιστορικοί τῶν δύο τελευταίων αἰώνων ἡμφεσβήτησαν, ἐπηρεασμένοι ἀπό ἀντιλήψεις ἀντισημιτικάς, τόν μεγάλον πολιτιστικόν ρόλον, τόν δποῖον ἔπαιξαν οἱ Φοινικες κατά τήν Ἀρχαιότητα. Καί δμως δλόκληρος ἡ ἀρχαία παράδοσις δμιλεῖ μέ πολύν θαυμασμόν διά τούς Φοινικας. Πόσον λοιπόν πρέπει νά κινηθῶμεν δπίσω ἀπό τόν Β' π.Χ. αἰώνα, διά νά εύρωμεν τήν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν Ἐβραίων είς τήν Εύβοιαν, δέν δυνάμεθα νά επωμεν. Ἰσως ἡ πρώτη αὐτή ἐγκατάστασις νά ἔγινεν ἀμέσως μετά τήν ἐκστρατείαν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου είς τήν Ἀσίαν, Ἰσως δμως νά ἔγινε καί πολύ ἐνωρίτερον. Τοσαῦτα περί Ἐβραίων τής Εύβοιας».

Ο Γερμανός Ιστορικός Γαβριήλ Φ. Βέλτερ στό ξργο του «Ίστορία τῆς Ἑλλάδος κατά περιοχάς», στόν τόμο Α' (Χαλκίς), ΓΈκδοσις Ροταριανοῦ Όμίλου Χαλκίδος 1955, γράφει:

«Ἐίς κανένα τόπον τής Εύρωπης, ἐκτός τής Χαλκίδος, οι Ἐβραῖοι δέν ἥσαν ἐγκατεστημένοι, δνευ ούδεμιᾶς διακοπῆς τόσον καιρόν, δηλαδή ἐπί 2000 ἔτη. Κατά τόν 1ον π.Χ. αἰώνα σημαντικά παροικίαι Ἐβραίων ἀναφέρονται είς τήν Εύβοιαν, δπου ἡ Χαλκίς καί ἡ Κάρυστος ὑπῆρχαν προπαντός ἐμπορικά κέν-

Ταφόπετρες ἀπό τό άρχαιο Νεκροταφεῖο Χαλκίδος. Σήμερα, βρίσκονται ἐντοιχισμένες στόν περίβολο τῆς Συναγωγῆς.

τρα συγκεντρώσεως καί πωλήσεως τῆς λείας τῶν πειρατῶν.

Οι Ἐβραῖοι ἡσαν φιλήσυχοι καί ἀπέκτισαν μεγάλα πλούτη ἀπό τὴν ἔξασκησιν ὥρισμένων ἐπαγγελμάτων, εἰς τὰ δόποια εἶχον εἰδικευτεῖ, ὅπως π.χ. τὸ ἐμπόριον καί ἡ μεταξουργία»

‘Ο κ. Κ. Παπακυριακοῦ στό βιβλίο του «Οι Ἀντισημίται», (Ἀθῆναι) ἀναφέρει:

«Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην οἱ Ἐβραῖοι ἐνεφανίσθησαν μετά τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀνατολῆς ὑπό τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ώς καί εἰς Χαλκίδα καί Θήβας».

‘Ο Μποχώρ Φόρνη σέ ἄρθρο του «Ἴστορία τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Χαλκίδος» («Ἄρχειον Εύβοϊκῶν Μελετῶν», τόμος γ’, 1954):

«Ἐκ παραδόσεως πιστεύεται, δτὶ οἱ Ἰσραηλῖται κατοικοῦσαν τὴν Χαλκίδα ἀπό τάς ἀρχάς τοῦ α' μ.Χ. αἰώνος, δμιούσαν ἀπαίστως τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν καί ἀποκλείεται ἐντελῶς διά τούς Ἰσραηλῖτας Χαλκίδος ἡ γνώμη δτὶ κατάγονται ἐξ Ἰσπανίας, ἀφοῦ ἡ ἔξωσις τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Ἰσπανίας, ἐγένετο κατά τὸ 1494...».

Ο ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ RABBINOΣ BENIAMIN ΤΗΣ ΤΟΥΔΕΛΛΑΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ

Τό 1159 ξεκίνησε ἀπό τή Σαραγόστα τῆς Ἰσπανίας δραββίνος Βενιαμίν ἐκ Τουδέλας (Ισπανική πόλις στά σύνορα τῶν βασιλείων Καστίλλης καί Ἀραγωνίας), γιά μιά περιοδεία στήν Εύρωπη, στήν Ἀφρική καί στήν Ἀσία πού κράτησε δέκα τρία δλόκληρα χρόνια.

“Οπως σημειώνει διατομικός E. Carmoly («Notice historique de Benjamin de Tudèle», Bruxelles, 1852) «δ Ἐβραῖος Βενιαμίν εἶναι δ πρῶτος Εύρωπαῖος περιηγητής πού παρουσιάζει ἔνα πνευματικό ταξιδιωτικό χρονικό σέ παγκόσμια κλίμακα».

Στό «Χρονικό», λοιπόν, τῆς περιοδείας του στίς Ἑλληνικές χώρες (ἐκδοσις Bergeron, 1735), δ Βενιαμίν γράφει γιά τή Χαλκίδα:

«Σέ ἀπόσταση ταξιδιοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀπό τήν Κόρινθο βρίσκεται ἡ μεγάλη πολιτεία τῆς Θήβας δπου ζοῦν 2000 περίπου Ἐβραῖοι. Εἶναι οι φημισμένοι παραγωγοί μεταξιοῦ καί πορφύρας... Σέ τρεῖς μέρες φθάνεις στόν Εύριπο, μεγάλη πόλη πού συγκεντρώνει ἐμπόρους ἀπό δλα τά σημεῖα τῆς χώρας. Ἐδῶ μένουν 200 Ἐβραῖοι».

(Τά στοιχεῖα ἀπό K. Σιμοπούλου, «Ξένοι Ταξιδιώτες στήν Ἀλλάδα 333 μ.Χ – 1700», Ἀθῆνα 1970, σελ. 221)

ΤΕΦΥΡΑΙΟΙ (ΧΑΛΚΙΔΕΙΣ) ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ

‘Ο ιστορικός συγγραφεύς Γεωργιος Δ. Κορομηλᾶς (πατέρας τοῦ γνωστοῦ δημοσιογράφου κ. Λ. Κορομηλᾶ) στή μελέτη του «Οι Ἐβραῖοι στάς ἀρχαίας Ἀθήνας» (Ἀθῆναι, 1960) γράφει τά ἔξῆς γιά τήν ἐγκατάστασι τῶν Ἐβραίων στή Χαλκίδα:

‘Η δεύτερη Ἀποικία ἔφθασε στήν Χαλκίδα κί’ ἀπλώθηκε στό νησί πού ἀργότερα ὠνομάσθηκε Εὔβοια, καθώς καί στήν μεγάλη πεδιάδα τῆς στεριάς πού πήρε ἀργότερα τό δνομα τῆς Βοιωτίας. “Οσοι ἀπ’ αὐτούς ἐλάτρευαν τόν Ἀπι, ἐγκατεστάθησαν στήν Θήβα (= Ταῦρος) καί τήν χώρα ὠνόμασαν Καδμεία. Οι ἄλλοι πού ἡσαν φανατικοί τοῦ Ἀτεναί καί ἔτρεμαν κάθε φορά πού ἐπεκαλοῦντο τό μυστικό του δνομα Γιαχβέ, (=δ Θεός) πήγαν στήν Τανάγρα καί στήν Ἐρέτρεια. Αύτοί ἡσαν γνήσιοι Ἐβραῖοι. Μολονότι δέν ξέχασαν διόλου τή σημιτική τους γλῶσσα καί τή φανατική τους θρησκεία, ἐδέχθηκαν νά ἔξεληνίσουν τό δνομά τους καί, γι’ αὐτό, τούς ἐλεγαν ἀπό τότε Γεφυραίους, ἐπειδή «Ἐβερ» σημαίνει τό Πέραμα καί, κατ’ ἐπέκταση, τήν Γέφυρα.

Στά τέλη τῆς Δεύτερης χιλιετηρίδος, ἀφ’ ὅτου δ Θησεύς κατώρθωσε νά σχηματίσῃ τάς Ἀθήνας, οι Βοιωτοί, διωγμένοι ἀπό τήν Θεσσαλία, κατέβηκαν καί ἔδιωξαν τούς Καδμείους καί τούς Γεφυραίους ἀπό τήν στεριανή πεδιάδα τήν δποίαν ὠνόμασαν ἀπό τότε Βοιωτίαν. Οι Καδμεῖοι ἔφυγαν στά βόρεια μέρη, ἄλλα οι Γεφυραίοι δέν θέλησαν νά τούς ἀκολουθήσουν. Τόν καιρό ἐκεῖνο ἡ Ἀττική ἦταν ἀναστατωμένη. Μιά ἐπανάστασις τῶν Ιαδώνων (ὅπως ἐλεγαν τότε τούς μετέπειτα Ἰωνας) είχε διώξει τόν Θησέα. Τήν ἔξουσία είχε καταλάβει δ Μενεσθεύς τοῦ Πετεώ, ἔνας ἀπό τούς ἀπογόνους τῶν Αίγυπτων τῆς Σάδιδος πού είχαν ἔρθει μέ τήν ἀποικία τοῦ λεγόμενου Κέκροπος. Ἡσαν ἄραγε συγγενεῖς οι Γεφυραίοι μέ τούς Ιάδωνας πού ἀκόμα φοροῦσαν τήν αίγυπτιακή «κελεμπία» ἀφοῦ τούς ἐλεγαν «Ἐλκεχίτονας», δηλαδή «Μακρυπουκάμισους»; Παρεκάλεσαν λοιπόν τόν Μενεσθέα νά ἐπιτρέψη τήν ἐγκατάστασή τους στήν Ἀττική. Αύτός πάλι ἐτοιμαζόταν νά πάη στήν Αύλιδα δπού δλοι οι Ἑλληνες μέ τά πλεούμενά τους είχαν δώσει ραντεβού γιά νά πάρουν πίσω τήν ωραία Ἐλένη ἀπό τό Ἰλιο. Τό πρόβλημα δέν ἦταν εύκολο. Τί νά τούς κάνη; Γεωργοί δέν ἡσαν οι Γεφυραίοι ὥστε νά τούς δώση κολλήγους στά κτήματα τῶν εύπατριδῶν. “Οσοι ἔμεναν στήν Τανάγρα ἡσαν κεραμουργοί, κί’ ἔφτιαχναν ἐκεῖνες τίς θαυμάσιες κουκλίτσες, τίς λεγόμενες Ταναγραίες πού είχαν γιά πρότυπό τους τίς Φελλαχίνες τῶν ἀναμνήσεών τους. Οι ἄλλοι τής Ἐρέτρειας ἡσαν δημιουργοί, δηλαδή τεχνίτες κάθε τέχνης, χαλκεῖς, σιδηρουργοί, καρροποιοί καί μάλιστα μεταπράτες. Δέν ἔκαναν λοιπόν γι’ ἀγροτικές ἀσχολίες. Τά ἐπαγγέλματά τους πάλι ἐπερίπτευαν στά τσιφλίκια ἐπειδή ἐκεῖ, δτι ἔχρειάζοντο, τό ἔκαναν τά χέρια τῶν γυναικῶν. Τί νά τούς κάνη λοιπόν; “Ἐπειτα καί οι θρησκεῖες τους δέν ἔμοιαζαν. Οι Ὀλύμπιοι, καί μάλιστα ἡ Ἀθη-

νᾶ καὶ ἡ Δήμητρα, δὲ Ὑπατος Ζεύς καὶ δὲ Πατρῶος Ἀπόλλων εἶχαν τάξινά τους, σάν ἐφέστιοι Θεοί στό κάθε τζάκι, ἐνῷ οἱ Γεφυραῖοι ἔκρυβαν τόν δικό τους ἀδράτο θεό, σάν νά ἐφοβοῦντο μήπως τούς τόν πάρη κανεῖς.

Τέλος πάντων, ἐπειδὴ καὶ οἱ Βοιωτοί ἀνυπομονοῦσαν νά τούς διώξουν καὶ δὲ Μενεσθεύς νά φύγῃ γιά τήν Αύλιδα, ἔκλεισαν βιαστικά καὶ πρόχειρα μιά προσωρινή συμφωνία. Οἱ Ἀθηναῖοι τούς ἔδέχθηκαν

σάν «ἡμιπολίτες», δηλαδὴ νά κτίσουν τό προσφυγικό τους συνοικισμό στήν ἔρημη τότε βορειοδυτική πλευρά τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλά νά μήν ἔχουν καὶ δλα τά δικαιώματα πού δὲ Θησεύς εἶχε θεσπίσει γιά τούς γνήσιους Ἀθηναίους. «Οσο γιά τήν θρησκεία, οἱ Γεφυραῖοι ἔζήτησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι συνεφώνησαν τόν ρητόν δρο. Οὕτε οἱ Γεφυραῖοι θά μπαίνουν στά λειτουργίαν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλά οὕτε κι' αύτοί θά εἶχαν τό δικαίωμα νά μπαίνουν στήν δική τους Συναγωγή».

ΧΑΛΚΙΔΑ: ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Στήν Ἐγκυκλοπαίδεια «*Judaica*» (τ. 5, σελ. 329) δημοσιεύονται τάξινά γιά τήν Ἐβραϊκή παρουσία στήν Χαλκίδα:

Ο Ἱώσηπος ἀναφέρεται στήν Ἐβραϊκή παρουσία στήν Εύβοια στό ἔργο του «Ἀρχαιολογίες» (14 : 2). Ο δοιοπόρος τοῦ 12ου αἰώνα Βενιαμίν ἀπό τήν Τουδέλα ('Ισπανία) βρῆκε ἐκεῖ 200 Ἐβραίους, οι δοποῖοι ἥσαν στήν πλειοψηφία τους μεταξουργοί καὶ βαφεῖς.

Η ύποδιαιστερη θέση τῶν Ἐβραίων κατά τήν ἐποχή τῆς κυριαρχίας τῶν Λατίνων (1204 - 1470), ἐκδηλώθηκε μέ τόν περιορισμό τῶν Ἐβραίων σέ ἕνα γκέττο, μέ πρόσθετες φορολογίες καὶ τήν ἀρνηση τῶν ἀρχῶν γιά τήν χορήγηση τῆς ὑπηκοότητος. Τό 1402 τούς ἀπαγορεύθηκε νά ἀποκτοῦν γῆ καὶ οἰκήματα ἔξω ἀπό τά τείχη τοῦ γκέττο. Οἱ κάτοικοι τοῦ γκέττο ἐθεωροῦντο σάν δουλοπάροικοι. Στίς ἀρχές τοῦ 15ου αἰώνα διπλασιάσθηκαν οἱ φόροι τῶν Ἐβραίων, γιά νά ἐλαφρυνθοῦν ἀντίστοιχα τά βάρη τῶν μη-Ἐβραίων γειτόνων τους. Τό 1414 τούς ἐπεβλήθηκε ἔνας γενικός ἐτήσιος φόρος, ἐνῷ προσετέθηκαν εἰδικές φορολογίες γιά τήν συντήρηση τοῦ ὀρολογίου τοῦ κάστρου, τήν ἐτήσια ἀνανέωση τῆς σημαίας τοῦ Ἀγ. Μάρκου, καθώς κι ἔνας εἰδικός φόρος ἀντί γιά κάτεργα (galley tax).

Οι Ἐβραῖοι εἶχαν τό δικαίωμα νά ἀποκτήσουν τήν ὑπηκοότητα τῆς Βενετίας, ἀν καὶ ύπηρχαν δρισμένες ἔξαιρέσεις — δπως ἡ οἰκογένεια Καλομίτη (Kalomiti) πού διατήρησε, κληρονομικά τήν ὑπηκοότητα. (Τόν 15ο αἰώνα δ Δαυίδ Καλομίτης ἥταν ἰδιοκτήτης γαιῶν καὶ ἀκόμη, εἶχε Ἐβραίους δουλοπάρικους). «Οπως καὶ σέ ἄλλες περιοχές τοῦ Ἀτλαντικοῦ κόσμου, οἱ Ἐβραῖοι ἥσαν ύποχρεωμένοι νά κάνουν χρέη δήμιου (μιά ύβριστική διάκριση πού καταργήθηκε τό 1452).

Παρά τήν μειονεκτική τους θέση, οἱ Ἐβραῖοι κατεῖχαν σπουδαία θέση στήν οἰκονομία. Συναλλάσσονταν μέ δλα τά Οθωμανικά καὶ Βενετικά λιμάνια τοῦ Αίγαίου Πελάγους.

Υπό τήν Τουρκική κατοχή (1470 - 1833) ή σπουδαιότητα τῆς Ἐβραϊκῆς κοινότητας τής Χαλκίδας ἀρχισε νά σβύνει, καὶ μόνο λίγοι ἀπό τούς ἔξορίστους τῆς Ἰσπανίας ἔγκαταστάθηκαν στήν πόλη. «Ἐτσι, ἡ

Κοινότητα διατήρησε τό λειτουργικό - τυπικό τῶν Ρομανιωτῶν (τῶν ἀρχαίων Ἑλληνοφώνων Ἐβραϊκῶν Κοινοτήτων, δπως ἥσαν καὶ ἡ Κοινότης Ἰωαννίνων καὶ Κρήτης). Χρησιμοποιοῦσαν μιά διάλεκτο, πού ἥταν μίγμα Ἑλληνικῶν καὶ Ἐβραϊκῶν λέξεων, πού κατέστη ἡ *lingua franca* τῆς Χαλκίδας. Πολλοί Ἐβραῖοι ἥσαν ἔμποροι φρούτων καὶ λαχανικῶν, ἐνῷ ἀρκετοί ἄλλοι ἥσαν ραφτάδες καὶ φανοποιοί.

Μέ τήν κήρυξη τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ύπηρχαν 325 Ἐβραῖοι στή νήσο Εύβοια. «Οταν εἰσήλθαν οἱ Γερμανοί, πολλοί κρύφτηκαν στά γύρω βουνά, ἀπό δπου ἀργότερα κατευθύνθηκαν στήν Τουρκία, προτού καταλήξουν στήν Παλαιστίνη. Ἐνενήντα ἄτομα πιάστηκαν ἀπό τούς Γερμανούς καὶ ἐστάλησαν στό Αουσβίτς στίς 2 Απριλίου 1944. Τό 1948 ύπηρχαν περίπου 180 Ἐβραῖοι στήν Εύβοια, καὶ τό 1959, 122.

Η ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΧΑΛΚΙΣ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΕΩΣ;

Κατά τόν Ἀσέρ P. Μωϋσῆ («Ἐλληνο-Ιουδαϊκαὶ Μελέται», Ἀθῆναι 1958) μεταξύ ὡρισμένων Ἑλληνικῶν τοπωνυμιῶν πού, κατά τήν ἀποψή του, ἔχουν σημιτική προέλευσι εἶναι καὶ ἡ Χαλκίς:

Τήν ἀποψη αὐτή τήν αἰτιολογεῖ: «Χαλκίς. Παράγεται ἀπό τήν σημιτικήν ρίζαν «χαλέκ» = τεμαχίζω - κομματίάζω καὶ σημαίνει τό τεμαχισθέν, τό ἀποσπασθέν (ἀπό τήν ἡ-πειρωτικήν Ἐλλάδα) τμῆμα γῆς οὔτινος προβάλλει ἡ πόλις. Τής αὐτῆς ἐτυμολογίας ἡ λέξις «χαλίκι» ἐκ τοῦ Ἐβραϊκοῦ «χέλεκ» = κομμάτι (πέτρας). Όμοίως καὶ ἡ λέξις «Χαλκιδική» = ἡ τεμαχισμένη χερσόνησος τῆς Μακεδονίας. (Γιά τό τελευταῖο συμφωνεῖ καὶ δὲ Καθηγητής Ἐλευθεριάδης, «Ἡ Πελασγική Ἐλλάς», σελ. 64).

Ιουδαιϊκά Θέματα

«Ο Κύριος είναι Ένας» - ה' אחד -

Είναι σύνηθες τό φαινόμενο νά μιλάμε γενικά γιά τό Μονοθεϊσμό ή τίς Μονοθεϊστικές Θρησκείες πού πρεσβεύουν τήν πίστη στόν Ένα καί Μοναδικό Θεό. Άπο τήν καθαρά, δυως, Ιουδαιϊκή σκοπιά, πώς άντιλαμβάνεται ή Τορά καί τί άκριβως διδάσκουν οι ραββίνοι γιά τό Μονοθεϊσμό;

Όπως καί τόσες άλλες λέξεις, ίδεες καί άντιληψεις έχουν χάσει, μέ τήν πάροδο τῶν αἰώνων καί τήν καθημερινή χρησιμοποίηση τήν άρχική τους διαύγεια καί καθαρότητα, καί έχει διεστραβλωθεῖ — κατά κάποιο τρόπο— τό νόημά τους, έτσι καί ή λέξη Μονοθεϊσμός έχει καταστεῖ, γιά πολλούς άνθρωπους, μιά συγκεχυμένη καί άστριστη έννοια. Η διερεύνηση, λοιπόν, αύτης τής ίδεας, πού λέγεται μονοθεϊσμός, θά άποτελέσει τό άντικείμενο αύτοῦ τοῦ ḥρθου.

Τό διάγγελμα τοῦ Δεκάλογου άρχιζει μέ τίς λέξεις: «Ἐγώ είμαι Κύριος δ Θεός σου... Μή ἔχης άλλους θεούς πλήν Ἐμοῦ» (Ἐξ. 20 : 1 - 2). Ο δέ στίχος, «Ἄκουσον Ἰσραὴλ· δ Κύριος δ Θεός ἡμῶν, δ Κύριος είναι Ένας», (Δευτερ. 6 : 4), τό Σεμά, πού άπαγγέλλεται καθημερινά άπο τά χείλη τῶν Ἐβραίων, έγινε γιά τό λαό ή διακήρυξη τοῦ πιστεύω του. Ο Μολαχίας, δ τελευταῖος άπο τούς Προφῆτες, ἐπαναλαμβάνει τήν ίδεα τοῦ ἐνός Θεοῦ μέ τήν περίφημη φράση: «Δέν είναι εἰς δ Πατέρ ήμῶν; Δέν ἔπλασεν ήμᾶς εἰς Θεός;» (2 : 10).

☆ Τί σπουδαία ἐπανάσταση, δταν πρίν 3.500 χρόνια περίπου, δ Ιουδαιϊσμός διακήρυξε τήν ένότητα (μοναδικότητα) τοῦ Θεοῦ!

“Αν άνατρέξουμε πίσω στούς σκοτεινούς έκείνους χρόνους καί τίς περιοχές άπο δπου πέρασαν οι πρόγονοί μας, θά άντιληφθούμε τί τρομερή άπαίτηση ήταν γι' αύτούς ή άποδοχή αύτῆς τής άρχῆς. “Ολος δ κόσμος πίστευε τότε σέ μιά πλειάδα θεῶν. “Οπου κι δν στραφοῦμε, στή Μεσοποταμία ή τή Χαράν, τήν Αἴγυπτο ή τή Χαναάν, θά δοῦμε δτι ή ύψηλότερη άντιληψη στήν δποία ἐφθασαν ποτέ οι ἀνθρωποί έκείνων τῶν χρόνων, ήταν ή άντιληψη περί μιᾶς «άνώτατης θεότητας», δηλαδή, ένα δλόκληρο πάνθεο θεοτήτων, δπου μιά έξ αύτῶν κυριαρχεῖ πάνω σέ δλες τίς άλλες.

‘Η σχέση άναμεσα στά διάφορα φυσικά φαινόμε-

Έξωφυλλο παλιᾶς έκδόσεως τοῦ
«Μωρέ Νεβουνχίμ» τοῦ
Μαϊμονίδη. Βαρσοβία 1872.

να καί στούς θεούς ύπηρξε τέτοια, ώστε ήταν άδύνατο γιά τόν ἀνθρωπο νά φαντασθεῖ τήν υπαρξη τοῦ ἄλιου χωρίς ένα ήλιο - θεό, ή τή βροντή, τήν ἀστραπή, τό φεγγάρι καί τά ἄστρα, τή βροχή καί τή βλάστηση, τή γέννηση καί τό θάνατο, χωρίς τήν υπαρξη τοῦ άντιστοιχου θεοῦ. Άκομη καί μετά τή δική μας ἀναγνώριση τής ένότητας τοῦ Θεοῦ, πολλά έθνη μέ πολύ ύψηλότερο άπο μᾶς πολιτισμό, δπως οι Ασσύριοι, οι Βαβυλώνιοι, οι Αίγυπτοι, οι “Ελληνες καί οι Ρωμαῖοι έξακολουθούσαν νά περιβάλλονται άπο τίς πλειάδες τῶν πρωτόγονων θεοτήτων τους.

‘Η βασική διαφορά άναμεσα στήν πίστη σέ ένα Θεό καί στήν πίστη σέ πολλούς θεούς, γίνεται άντιληπτή ήν λάβουμε ύπόψη μας τίς έξης παρατηρήσεις:

► **Δύο, ή περισσότεροι, θεοί δέν μπορεῖ νά είναι άπολυτοι.** Τό νούμερο δύο είναι άπο τή φύση του κάτι τό σχετικό. Δύο, ή πολλοί, θεοί δέν μπορεῖ νά ύπάρχουν πρίν, ή έξω, άπο τό χρόνο. Πρέπει, δπωσδήποτε, νά ύπάρχουν μέσα στό χρόνο, ἀσχετα άπο τό ήν λαλησαν νά ύπάρχουν ταυτόχρονα ή δ ένας μετά τόν άλλον. Καί οι δυό περιορίζονται άπο τήν έννοια τοῦ χρόνου.

► **Δύο, ἡ περισσότεροι, Θεοί δέν εἶναι δυνατό νά εἶναι ἄλλοι**, διότι πρέπει νά ύπαρχει κάποιο δριο πού θά διαχωρίζει τόν ἔνα ἀπό τόν ἄλλο· καί τά δρια ύπαρχουν στόν κόσμο τῶν σωμάτων καί τῆς ψυχῆς. Ἐάν ύπαρχουν δύο, ἡ περισσότεροι, τότε δέν μπορεῖ νά ύπαρξει καμμία βάση γιά τήν ἀντίληψη τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ δὲ καθένας πρέπει, διποσδήποτε, νά περιορίζεται σέ δύναμη καί σέ δραστηριότητα.

Ἐάν ύπαρχουν δύο, ἡ περισσότεροι, θεοί, τότε, δὲ καθένας τους ἐκπληρώνει κάποιο ξεχωριστό ἔργο καί εἶναι ἀδύνατο νά μήν ύπαρξουν προστριβές καί συγκρούσεις ἀνάμεσα στά διάφορα προγράμματα καί τίς ἐπιδιώξεις τους. Δέν ἔχουμε παρά νά ἀνατρέξουμε στούς θρύλους καί τούς μύθους τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας γιά νά ἀνακαλύψουμε τί σημαίνουν παρόμοιες προστριβές μεταξύ τῶν θεῶν. Τό ίδανικό τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὅπου ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ τόν ψηλότερο στόχο του, εἶναι ἀδιανόητο κι οὕτε μπορεῖ νά ἐδραιωθεῖ μέσα σέ μία παρόμοια ἀτμόσφαιρα.

Ἐάν δὲ κόσμος δημιουργήθηκε ἀπό περισσότερους ἀπό τόν ἔνα θεό, τότε, εἶναι φυσικό αύτοί οἱ θεοί νά διανέμονται μεταξύ τῶν διαφόρων ἔθνων (ἴη, δρθότερα, νά ἀποδίδουμε στό κάθε ἔθνος ἀπό ἔναν θεό). Αὐτό ἀκριβῶς ἔκαναν καί οἱ πρωτόγονοι εἰδωλολάτρες· καί σάν ἀποτέλεσμα ἥρθαν οἱ πόλεμοι καί οἱ διαμάχες μεταξύ τῶν ἔθνων — ἀκριβῶς, διποσδήποτε στούσαν οἱ πόλεμοι καί οἱ διαμάχες μεταξύ τῶν θεῶν.

Μποροῦμε νά ἀντιληφθοῦμε τόν ἔνα θεό, δημιουργό τοῦ κόσμου, διερευνόντας τούς ἀρμονικά συσχετιζόμενους καί ἀμετάβλητους νόμους πού ἐθέσπισε. Κάτι, πού δέν θά μποροῦσαν νά ἐπιτύχουν οἱ πολλοί θεοί, ἔξαιτίας τῶν διαφορετικῶν μεταξύ τους στόχων.

► **Δύο, ἡ περισσότεροι, θεοί εἶναι δυνατό νά χωρίσθοῦν σέ δυό δμάδες**, σύμφωνα μέ τό φῦλο πού ἐκπροσωποῦν. Οἱ σχέσεις δέ μεταξύ τῶν θεῶν καί τῶν θεοτήτων ἀπέχουν πολύ ἀπό τοῦ νά εἶναι ἔνα πρότυπο συμπεριφορᾶς γιά τούς κοινούς ἀνθρώπους. Τέτοιοι θεοί, ποτέ δέν θά μποροῦσαν νά ἀπαγγείλλουν τήν προσταγή: ἄγιοι θέλετε εἶσθαι· διότι ἄγιοι εἶμεθα. (Ἀναφέρεται στή διδασκαλία τοῦ Λευϊτικοῦ (19 : 2). Στίς περισσότερες μορφές λατρείας αὐτῶν τῶν θεῶν τά τελευτικά δργα κατείχαν σπουδαία θέση.

Ἐάν πάλι, ύπαρχουν δύο θεοί, διποσδήποτε στή Ζωραστρική θρησκεία, τότε μοιράζουν μεταξύ τους τήν κυριαρχία ἐπί τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ· δέν ἔνας ἀναγνωρίζεται θεός τοῦ καλοῦ κι δὲ ἄλλος θεός τοῦ κακοῦ. Ἡ πίστη σέ ἔναν εἰδικό θεό πού ἔξουσιάζει τό κακό, δέν συμβαδίζει μέ τήν Ἰουδαϊκή ἀντίληψη γιά τήν τελειότητα, καί τήν πίστη σέ ἔνα Πανάγαθο, Πάνσοφο καί Δίκαιο Κριτή.

Ἐάν, τέλος, ύπαρχουν δύο ἡ περισσότεροι θεοί, αύτοί ὅχι μόνο μᾶς ἐπιτρέπουν τίς εἰκόνες καί τά δμοιώματα — ἀλλά τά ἀπαιτοῦν. Πῶς ἀλλιῶς θά μπορέσει δὲ ἀνθρωπος νά διακρίνει καί νά ξεχωρίσει μεταξύ τοῦ ἐνός καί τοῦ ἄλλου ἂν δέν τούς ἀπεικονίσει; Ἡ ἴδια λογική ἰσχύει καί ἀντιστρόφως: “Οσο ποι μακριά βρισκόμαστε ἀπό τίς εἰκόνες καί τά δμοιώματα, τόσο πλησιέστερα είμαστε πρός τήν ψηλή καί ἀγνή ἀντίληψη τοῦ ἐνός καί Μοναδικοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἄλλου θεοῦ δέν εἶναι εύκολη γιά τόν ἀνθρωπο. “Οπως καί νά κάνουμε, είμαστε ἀπό σάρκα καί δοτᾶ καί ἔχουμε συνηθίσει νά ἀπεικονίζουμε τά πάντα μέ κάποια σωματική καί ύλιστική μορφή. Λίγο μετά τήν Ἀποκάλυψη τοῦ Σινάϊ καί τήν παράδοση τῆς ἐντολῆς, «Μή κάμης είς σεαυτόν εἶδωλον, μηδέ δμοίωμα τινός» (Ἐξ. 20 : 4), δὲ λαός διποσδήδομισε καί κατασκεύασε τό «χρυσό - μόσχο». Ἄλλα καί ἀργότερα, δταν εἶχαν ἥδη ἐγκατασταθεῖ στήν πατρίδα τους, ύπεπεσαν οἱ Ἐβραῖοι πολλές φορές στήν εἰδωλολατρία τῶν γειτονικῶν λαῶν. Ἡταν, πράγματι, δύσκολο γιά τούς ἀρχαίους προγόνους μας, νά παραμείνουν ἀφοσιωμένοι στήν πίστη τοῦ ἄλλου θεοῦ, νά παραμείνουν ἔνα ἔθνος ξεχωριστό — φάρος φωτεινός γιά τούς ἄλλους λαούς. Ἡσαν μόνοι σέ μιά δλόκληρη λαο — θάλασσα πού πίστευε σέ πολλούς θεούς μέ σῶμα. “Ολοι οι Προφῆτες, καί ἀργότερα οι σοφοί — Χαχαμίμ — καί οἱ ἄλλοι πνευματικοί ἡγέτες μας, ἐργάσθηκαν ἀκαταπόνητα γιά νά μᾶς ἐκπαιδεύσουν στή διδασκαλία τοῦ ἐνός καί ἄλλου θεοῦ, δημιουργοῦ τοῦ ούρανοῦ καί τῆς γῆς. «Οτι δὲ Κύριος εἶναι θεός ἐν τῷ ούρανῷ ἄνω, καί ἐπί τῆς γῆς κάτω· δέν εἶναι ἄλλος», (Δευτερ. 4 : 39).

☆ Τί μποροῦμε, δμως, νά ποῦμε γιά τήν «κραταιά χείρα», τόν «ἀνοικτό βραχίονα» καί δλες τίς ἄλλες ἐκφράσεις τῆς Βίβλου πού ἀποδίδουν στό θεό σωματικές ἴδιότητες; Οι Χαχαμίμ διδάσκουν δτι «ἡ Τορά διμίλει στή γλώσσα τῶν θνητῶν» : «**Ντιμπερά Τορά Κιλσόν Μπενέ Ἀντάμ**» (Talmud, Berachot 31b). Καί δι Μαϊμονίδης στό περίφημο ἔργο του «Μωρέ Νεβουχίμ» (Οδηγός τῶν Περιπεπλεγμένων), ἀκολουθεῖ αύτόν τόν κανόνα γιά τήν ἐρμηνεία τῆς κάθε βιβλικῆς ἐκφραστῆς πού ύπονοεῖ κάποια σωματική ἴδιότητα. Τοιουτοτρόπως, ἡ ἔννοια αύτῶν τῶν ἐκφράσεων εἶναι μεταφορική καί ἀλληγορική.

Δέν θά ἥταν ύπερβολικό νά ποῦμε δτι ἡ δική μας γενιά εἶναι ἡ πρώτη ίκανή νά συλλάβει πλήρως τήν ἔννοια τῆς ἐνότητας τοῦ θεοῦ, μέσα ἀπό τήν παρατήρηση καί τή διερεύνηση τῶν φυσικῶν φαινομένων καί τοῦ σύμπαντος δλόκληρου. Οι προηγούμενες γενιές μπορεῖ νά διέκριναν μεταξύ τῶν δύο ἐκείνων βασικῶν ἔννοιῶν, τήν «ἄλη» καί τήν «ἐνέργεια». Ἡ γενιά μας, δμως, γνωρίζει πώς δέν ύπάρχει καμμία ούσιαστική διαφορά μεταξύ ἄλλης καί ἐνέργειας, παρά μόνο στή μορφή ἡ τή σύνθεσή τους. Φθάσαμε νά γνωρίζουμε δτι ἡ μέν ὄλη εἶναι συμπυκνωμένη ἐνέργεια, ἡ δέ ἐνέργεια εἶναι διαλυμένη ὄλη. Σήμερα, περισσότερο ἀπό διότεδήποτε ἄλλοτε, κατανοοῦμε τήν ἐνότητα τῆς δομῆς τοῦ σύμπαντος, μέσω τοῦ δποίου δημιουργός μᾶς παρέχει τήν ἀντανάκλαση τῆς ἐνότητάς Του.

Εἶναι, πράγματι, λογικό μετά τήν ἀπαγγελία τοῦ Σεμά, τή διακήρυξη τῆς ἐνότητας τοῦ θεοῦ, νά προφέρουμε τόν στίχο: «**Μπαρούχ Σέμ Κεβόδ Μαλχουτό Λεολάμ Βαέδ**». «Εύλογητόν νά εἶναι πάντωτε τό δνομα τῆς ἐνδόξου Βασιλείας Του». Εἶναι λογικό, μετά τήν ἀναγνώριση τῆς μεγαλωσύνης καί τῆς μοναδικότητάς Του, νά αἰσθανόμαστε τήν ἀνάγκη νά Τόν ύμνησουμε!

Η. Σ.

Nέα ἀπό τὸν παγκόσμιο Ἐβραισμό

‘Ο Εύαγγελιστής Billy Graham ύποστηρίζει τήν ὑπαρξη τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ

‘Ο Ἀμερικανός Εύαγγελιστής Δρ. Billy Graham, μιλῶντας ἐνώπιον τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ American Jewish Committee, διακήρυξε ὅτι «ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν Εὐαγγελιστῶν Χριστιανῶν, σ’ αὐτή τή χώρα καὶ τό ἔξωτερικό ύποστηρίζουν τό δικαίωμα τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ νά ύπάρχει. Κάλεσε δέ τούς Εὐαγγελιστάς Χριστιανούς καὶ τούς ‘Ἐβραίους νά ἐργασθοῦν ἀπό κοινοῦ γιά «τήν εἰρήνη τῆς Ἱερουσαλήμ» καὶ γιά τήν πάταξη τῆς τρομοκρατίας.

Στήν δημιλία του - τήν πρώτη ἐνώπιον ἐνδός ‘Ἐβραικοῦ ὄργανισμοῦ - δ’ Δρ. Graham δήλωσε ἐπίσης: «Κατά τήν Βιβλική, ἀλλά καὶ τήν κοσμική Ιστορία τό Ἰσραήλ ἔχει κάθε δικαίωμα νά ύπάρχει, δπως ἡ Συρία, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ρωσία ἢ οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Καί οἱ Παλαιοστίνιοι ἔχουν τό δικαίωμα νά ύπάρχουν, ὑπό μία νόμιμη ἡγεσία, πού θά σεβασθεῖ τήν εἰρήνη στή Μέση Ἀνατολή».

‘Ο Δρ. Graham ἔλαβε τό ἔθνικό διά - Θρησκευτικό βραβεῖο τῆς American Jewish Committee, γιά τήν συνεισφορά του ὑπέρ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τή συμπαράστασή του πρός τό Ἰσραήλ, γιά τήν καταπολέμηση τοῦ Ἀντισημιτισμοῦ καὶ γιά προαγωγή τῶν σχέσεων καὶ τῆς ἀλληλοκατανοήσεως μεταξύ τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ ‘Ἐβραικῶν Κοινοτήτων».

Στήν δημιλία του δ’ Δρ. Graham κάλεσε τούς Παλαιοστίνιους νά ἀναδείξουν μιά «νόμιμη καὶ είρηνόφιλη ἡγεσία». Τούς προέτρεψε νά ἀπαρνηθοῦν τήν τρομοκρατία σάν πολιτικό μέσο.

«Ἡ ἀνθρώπινη ζωή, πού δημιουργήθηκε κατά τήν ιερή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, δέν πρέπει ποτέ νά χρησιμοποιεῖται σάν μέσο γιά τήν ἐδραίωση τῆς Ἰδεολογίας μιᾶς δμάδας ἢ τό πολιτικό της πρόγραμμα», εἶπε.

‘Ο Δρ. Graham ἀποκήρυξε τόν Ἀντισημιτισμό, λέγοντας ὅτι «ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία ἔχει ἀμαρτήσει, κατά τήν διάρκεια τῆς Ιστορίας, καὶ είναι γιά πολλά ύπολογος...»

Κάλεσε, τέλος, τούς Χριστιανούς καὶ τούς ‘Ἐβραίους νά ἐργασθοῦν ἀπό κοινοῦ γιά τήν δημιουργία καλυτέρων σχέσεων μεταξύ τῶν λαῶν καὶ τήν ἐγκαθίδρυση ἐνός ἀνώτερου ἡθικοῦ κώδικα.

‘Αργεντινή - Ἀντί - ρατσιστική Νομοθεσία

‘Ο Πρόεδρος τῆς Ἀργεντινῆς Jorge Rafael Videla

ζήτησε ἀπό τόν ὑπουργό Δικαιοσύνης νά μελετήσει τήν θέσπιση μιᾶς ἀντιρατσιστικῆς νομοθεσίας, μέσα στά πλαίσια τῆς γενικῆς ἀναθεώρησης τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα τῆς χώρας.

‘Ο στρατηγός Videla ἀνέφερε τρία παραπτώματα τά δποια θά διώκωνται ὑπό τοῦ νόμου:

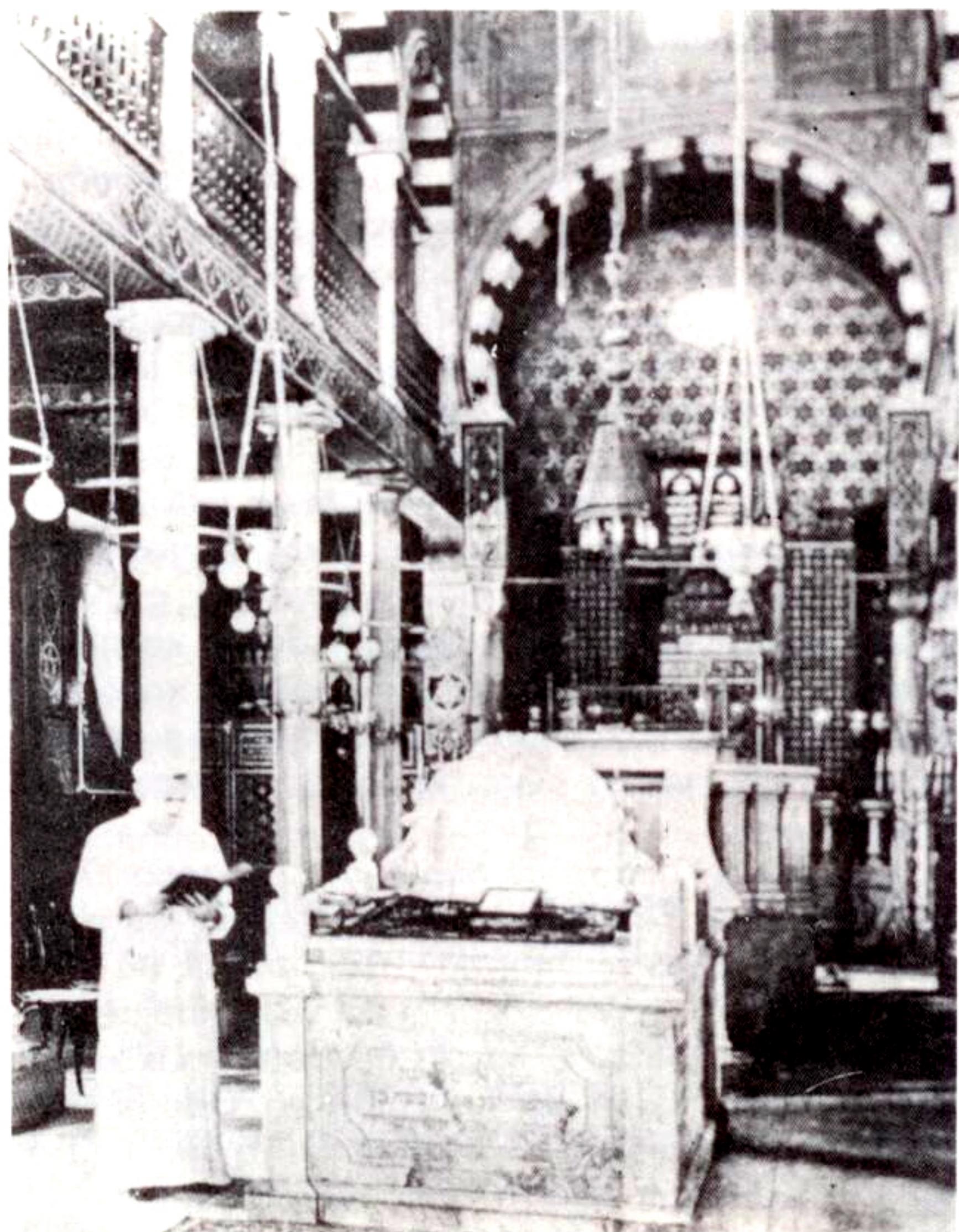
- 1 Συμμετοχή σέ δργάνωση πού διαπνέεται ἀπό ἰδέες ἡ θεωρίες πού διακηρύσσουν τή θρησκευτική ἡ ἔθνική ἀνωτερότητα.
- 2 Ἡ προπαγάνδα ἡ ἐκδόσεις πού διαπνέονται ἀπό ρατσιστικές θεωρίες, καὶ
- 3 Προτροπή γιά ταραχές ἀπό ἄτομο ἡ δργανώσεις μέ ρατσιστικές ἀντιλήψεις.

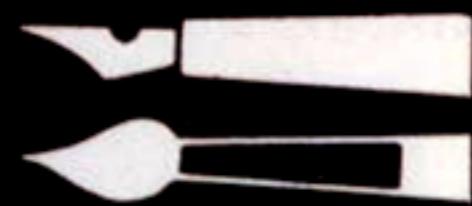
‘Η διδασκαλία τῆς ‘Ἐβραικῆς στήν Αἴγυπτο

Πολλά ἔχουν κατά καιρούς γραφεῖ γιά τή σημασία πού ἀποδίδεται στό Ἰσραήλ γιά τήν Ἀραβική γλώσσα. Δέν γνωρίζαμε, δμως, ὅτι καὶ στήν Αἴγυπτο ἀνθεῖ ἡ διδασκαλία τῆς ‘Ἐβραικῆς γλώσσας στά πανεπιστήμια, στίς σχολές Ἀνατολικῶν καὶ Σημιτικῶν Σπουδῶν. Τό παρακάτω ἄρθρο, πού δημοσιεύθηκε στό Jewish Chronicle (9. 12. 77) είναι τοῦ Καθηγητῆ Ben Segal, τής ἔδρας Σημιτικῶν Γλωσσῶν τοῦ School of Oriental and African Studies τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου.

♦ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 17

‘Η Συναγωγή «Μπέν Ἐζρά» τοῦ Καΐρου
ἀπό τόν 12ο αἰώνα.

26ον Πληροφοριακόν Δελτίον δημοσιευμάτων τοῦ Τύπου

Ο ΝΕΟΝΑΖΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Έξακολουθοῦν τά δημοσιεύματα πάνω στό θέμα τῆς έμφανίσεως τοῦ νεοναζισμοῦ στόν Εύρωπαϊκό χώρο καί εἰδικώτερα στή Γερμανία.

♦ Τό περιοδικό «Ιστορία» (Ιανουάριος 1978) ἀφιερώνει πολλές σελίδες στό έρώτημα: «Υπάρχει κίνδυνος νά άφυπνισθῇ τό φοβερό τέρας;», μέ κείμενα έξόχως ἀποκαλυπτικά. Συμπερασματικά τονίζει: «Στήν Γερμανία πάντα ύπάρχουν οι νοσταλγοί τῶν παλαιῶν μεθόδων δράσεων, ἡ δοπία εἶχε ώς στόχο τήν στρατιωτική ἢ τήν οἰκονομική ἐπιβολή σέ ἄλλους, έξω ἀπό τήν Γερμανία, χώρους. Διάφορες σημερινές δραστηριότητες, εἴτε ἀπό πολιτικοστρατιωτικές δργανώσεις εἴτε ἀπό τό ἴδιο τό κράτος, δείχνουν πώς ἡ Γερμανία εἶναι πάντα ἡ ἴδια».

♦ Μέ τήν εύκαιρία πού τό «Ημερολόγιο» τοῦ Γκαϊμπελς ἔγινε στή Γερμανία τό «μπέστ σέλ-

λερ» τῆς χρονιᾶς, τό «Βῆμα» (6/1) ἀναφέρει δτί «ὅλο καί περισσότερο φουντώνει μιά ἀκαταμάχητη ἔλξη, ἔνας μαγνητισμός γιά διδήποτε ἀφορᾶ τό μεγαλεῖο καί τίς Θύελλες πού έξαπέλυσε στόν κόσμο ἡ ναζιστική ἐποχή».

♦ Γιά τούς Έβραίους δ Γκαϊμπελς γράφει στό «Ημερολόγιο» του: «Είναι ἀνάγκη οι Έβραϊοι ν' ἀφανιστοῦν σάν ποντίκια. Στή Γερμανία, δόξα τῷ Θεῷ, φροντίσαμε γι' αὐτό. Έλπίζω κι' δ ύπόλοιπος κόσμος νά μιμηθεῖ τό παράδειγμά μας». (Βλ. καί «Νέα» 11/1).

♦ Γενικές πληροφορίες γιά τό νεοναζισμό στήν Εύρωπη δίνει δ πρώην μυστικός πράκτωρ Π. Σάϋρωε, στό βιβλίο του «Φάκελλος Νεοναζισμοῦ», περίληψη τοῦ δποίου δημοσιεύουν τά «Νέα» (13/1).

* * *

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΟΤΙ ΉΤΑΝ ΕΒΡΑΙΟΣ!

Στά «Αστυνομικά Χρονικά» τοῦ Αύγούστου 1977 εἶχε δημοσιευθῆ ἄρθρο γιά τήν γνωστή τραγωδία στή Γαλλία τοῦ Έβραίου λοχαγοῦ Ντρεύφους. Σχετικά δ κ. Δ. Α. Άγγέλου μέ ἐπιστολή του στό περιοδικό συμπληρώνει: «... ἃς μοῦ ἐπιτραπῆ νά προσθέσω δτί αί συκοφαντίαι, αί ταλαιπωρίαι καί αί ἀδικίαι είς βάρος ἐνός ἀθώου δφείλονται, κατά κύριον λόγον, είς τό δτί οὔτος ἡτο Έβραϊος. Κι' αὐτό ἀκριβῶς ἡτο ἔνα ἀπό τά γεγονότα πού ώδήγησαν τήν τιμίαν δημοκρατικήν συνείδησιν τοῦ Ζολᾶ νά ἀπευθύνη τό περίφημον «Κατηγορῶ» του. Τά συμπεράσματα εἶναι προφανῆ. (Καί γιά τότε καί γιά σήμερα...)».

Κατατοπιστικά στοιχεῖα γιά τά «Χρονικά» τοῦ Κ.Ι.Σ.

- ♦ Τά ἐνυπόγραφα ἄρθρα δεσμεύοντα μόνο τόν συγγραφέα, τίς ἀπόψεις τοῦ δποίου ἀπηχοῦν.
- ♦ Η γλῶσσα τοῦ περιοδικοῦ είναι ἐλεύθερη, ἀνάλογα μέ τήν προτίμηση τοῦ συγγραφέως τοῦ κάθε κειμένου.
- ♦ Τά «Χρονικά» τοῦ Κ.Ι.Σ. κυκλοφοροῦν στίς 16 κάθε μηνός. Η δλη γιά δημοσίευση πρέπει νά στέλνεται στά Γραφεῖα τοῦ Κ.Ι.Σ. μέχρι τίς 30 τοῦ προηγουμένου μηνός.
- ♦ Έπιτρέπεται ἐλεύθερα ἡ ἀναδημοσίευση τῶν ἄρθρων, ἀρκεῖ νά ἀναφέρεται ἡ πηγή.
- ♦ Η Έπιτροπή Τύπου τοῦ Κ.Ι.Σ. έχει τήν εὐχέρεια ἐπιλογῆς τῶν ἀποστελλομένων συνεργασιῶν. Χειρόγραφα ἡ φωτογραφίες δέν ἐπιστρέφονται.

«Ἐπίκαιρα»

Παρουσίασις τοῦ φετεινοῦ ἑράνου τῶν κυριῶν τῆς Ι. Κ. Ἀθηνῶν, μέσυνέντευξι τῆς κ. Λ. Ἐσκεναζῆ (12/1).

«Ἔστια»

Περιγραφή τῆς φοβερᾶς κολάσεως τοῦ Ἀουσβίτς ἀπό τὸ βιβλίον τῆς Φάνια Φενελόν «Ἀναβολή διά τὴν Ὁρχήστραν». Ἡ συγγραφεύς κόρη Ἐβραίου καὶ Καθολικῆς, μουσικός τὸ ἐπάγγελμα συνελήφθη τὸ 1943 ἀπό τούς Γερμανούς. Τό βιβλίον της, ἀντί νά ἀναφέρεται στά μαρτύρια τῶν κρατουμένων, μιλεῖ γιά τίς ἐλπίδες καὶ τὴν πίστιν τους στὴν ζωήν. Κατά τὴν διάρκειαν τῆς παραμονῆς της στό Ἀουσβίτς ἔπεισε τὸν ἑαυτό της δτὶ θά ἐπέζη διότι ἡτο αὐτόπτης μάρτυς τῶν γεγονότων. Ἐπίστευσεν δτὶ ἡταν πολεμικός ἀνταποκριτής καὶ δπως λέγει: «Οἱ πολεμικοί ἀνταποκριταί δέν φονεύονται». Ἐχρειάσθησαν, δμως, τριάκοντα ἔτη διά νά γράψῃ τὴν «ἀνταπόκρισίν» της γιά τὸ Ἀουσβίτς (21/12/77).

«Ἔστια»

Σέ ιστορικό ἄρθρο τοῦ Ἀθ. Ι. Γκιάλα μέθέμα «Ἡ Νῆσος Χίος κατά τὴν Τουρκοκρατίαν» ἀναφέρεται δτὶ: «Ο Γάλλος περιηγητής Galland, εἰς τὰς ταξιδιωτικάς ἀφηγήσεις του, αἱ δποῖαι ἐδημοσιεύθησαν εἰς Ἀμστερδαμ τὸ ἔτος 1747, ἀναγράφει δτὶ δ πληθυσμός τῆς Χίου ἡτο 120.000, ἐκ τῶν δποίων οἱ 7.000, περίπου, Τοῦρκοι, 1.700 Λατῖνοι καὶ 200 Ἐβραῖοι. Ο Γάλλος, ώσαύτως, ίατρός Olivier, δστις ἐπεσκέφθη τὴν Χίον τῷ 1794, εἰς ἔργον του ἐκδοθέν ἐν Παρισίοις τὸ ἔτος 1801, γράφει δτὶ ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, τὸν δποῖον ἀναβιβάζει εἰς 110 – 120 χιλιάδας, αἱ 3 – 4 μόνον χιλιάδες ἡσαν Τοῦρκοι, 1.500 Λατῖνοι καὶ 100 περίπου Ἐβραῖοι.

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

«Μακεδονία»

Μαρμαρίνη κεφαλή τῆς θεᾶς Ἀθήνας (ἀντίγραφο κλασσικοῦ ἐλληνικοῦ ἔργου τοῦ δευτέρου αἰώνα) ἀνεκαλύφθη στό Ίσραήλ (6/1).

«Ο Φυσιολάτρης» (Όργανον τοῦ Ὄμίου Φυσιολατρῶν Θ/νίκης)

Σέ δμιλία - ἄρθρο του μέτιτλο «Τό δάσος καὶ δ ἀνθρωπος» δ. κ. Γ. Ζωγραφάκης ἀναφέρει γιά τό Ίσραήλ: «Ἐδῶ θ' ἀναφέρω πῶς ἔνας λαός πού ξαναβρῆκε τή χαμένη πατρίδα ὕστερα ἀπό 2.000 χρόνια ἀνακάλυψε ἔνα τρόπο νέο, ἐπαναστατικό καὶ πλούσιο σέ ἀποτελέσματα γιά νά ἐπιτρέψει στό Δάσος νά παίξη τὸν μεγάλο, ἀποφασιστικό, ρυθμιστικό καὶ ζωογόνο ρόλο του στήν Ιστορία καὶ ἔξελιξη τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας του.

Πρόκειται γιά τό νεοσύστατο κράτος τοῦ Ίσραήλ. Ξαναγυρίζοντας στήν ἔρημη, φαλακρή γῆ τῆς ἐπαγγελίας ἐπρεπε νά τήν καταστήσει κατοικίσιμη καὶ ἀποδοτική. Καί τό πρῶτο μέλημά του ἡταν νά τήν ἀναδασώσει. Γιά τά 6.000.000 δμοθρήσκων τους πού χάθηκαν στά κρεματόρια τά ναζιστικά, τό καλύτερο μνημόσυνο πού θά μποροῦσαν νά τούς κάνουν μέ ταυτόχρονη εύεργεσία τῶν νεκρῶν πρός τούς ζωντανούς ἡταν νά φυτέψουν ἔνα δέντρο γιά κάθε νεκρό. "Ἐτσι 6.000.000 δέντρα κάλυψαν τίς λοφοσειρές πού ἀγνοοῦσαν ἐπί αἰώνες τό πράσινο χρῶμα».

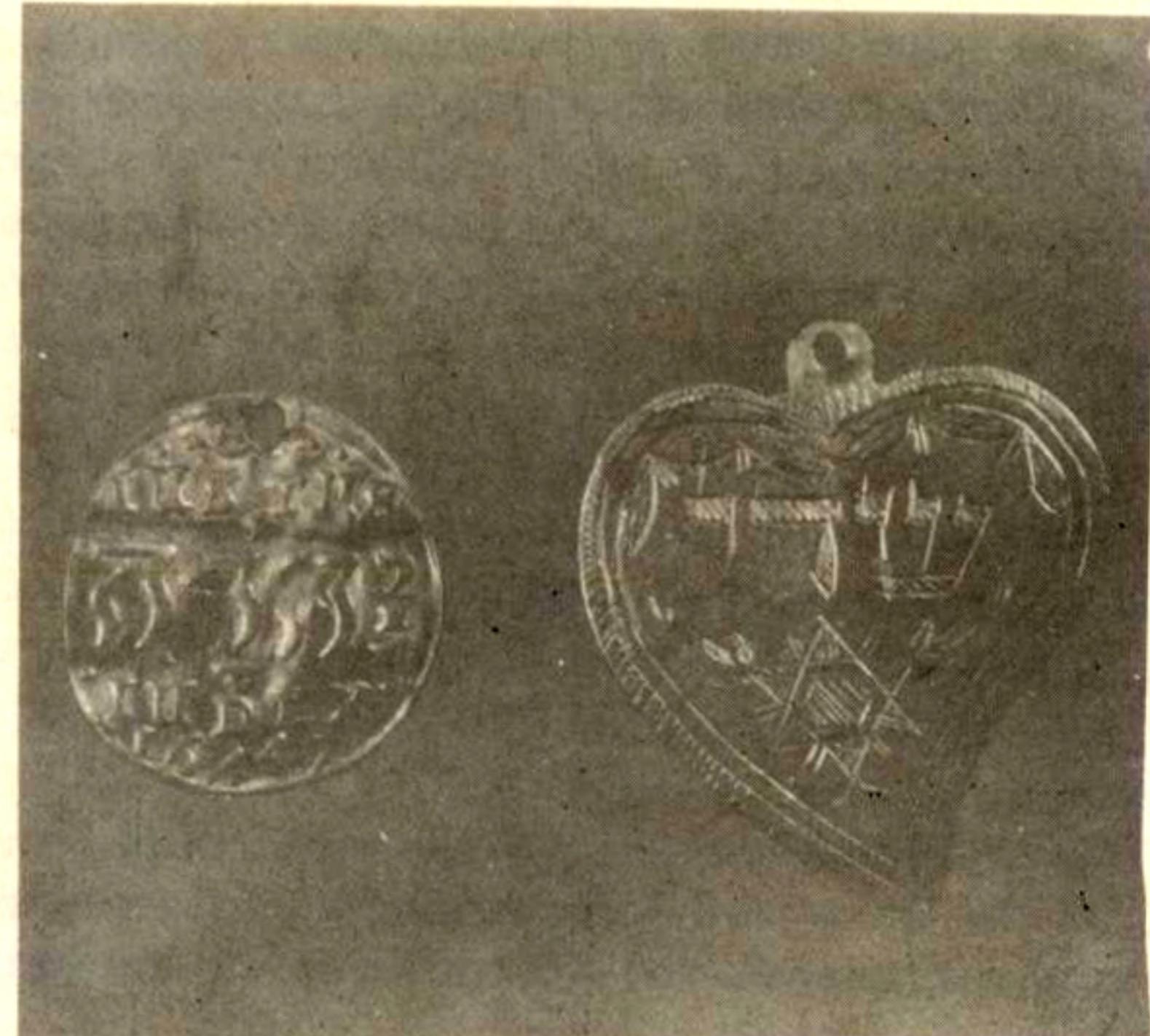
«Θέματα Σ/σμῶν - Οἰκονομίας - Τραπεζῶν»

Πληροφορίες γιά τό πείραμα καλλιεργείας ἐρήμων περιοχῶν στό Ίσραήλ (Δεκέμβριος 1977).

ΤΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Μέρος τῶν λαφύρων πού στή διάρκεια τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου δημεύθηκαν ἀπό τούς Βουλγάρους καὶ ἀνῆκαν στούς Ἐβραίους τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, καὶ πού βρῆκαν τὴν τελική τους θέση στὸ Ἐβραϊκό Μουσεῖο, ἀποτελοῦνται ἀπό θρησκευτικά φυλακτά. Τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν εἶναι μικρές χρυσές μεζουζότ τοῦ τύπου πού συνήθως φοριοῦνται σήμερα — ἀν καὶ δέν ὑπάρχει οὔτε βιβλική, οὔτε ραββινική ἔγκριση. Σάν συνέχεια μιᾶς παλαιότερης συνήθειας ἔνα μεγάλο μέρος αὐτῶν τῶν μεζουζότ εἶναι σὲ σχῆμα καρδιᾶς, στρογγυλές καὶ σὲ σχῆμα «magen David», φυλακτά πού φέρουν τό Ἀγιο Ὄνομα μὲ τή λέξη Shaddai, Hai καὶ σὲ μερικές περιπτώσεις τή λέξη Zion. Ὑπάρχουν σχετικῶς λίγα δάσημένια φυλακτά Καμπαλιστικῆς προελεύσεως πού φέρουν ἐπιγραφές ἐναντίον τοῦ «κακοῦ ματιοῦ» ἢ φράσεις ἀπό τό Tanach πού σκόπευαν νά ἀποκρούουν τίς κακές δυνάμεις τῆς Lillith καὶ τῶν στρατιῶν τῶν δαιμόνων.

Τό πιό παράξενο, δμως, ἀπό ὅλα αὐτά τά θρησκευτικά ἐνθύμια εἶναι ἔνα μικρό χρυσό δουκάτο πού βρέθηκε σὲ μιά χρυσή ἀλυσίδα μαζί μὲ ἄλλα φυλακτά. Ἡ μιά πλευρά αύτοῦ τοῦ χρυσοῦ νομίσματος δείχνει ἔναν ἀνθρωπό πού περπατάει καὶ πού φοράει ἔνα ἡμιστρατιωτικό κοστούμι, συνηθισμένο στόν 17ο αἰώνα. Κρατάει στό ἔνα χέρι ἔνα σκῆπτρο καὶ στό ἄρι-

στερό του χέρι μιά σφαίρα πού ἔχει ἐπάνω της ἔνα σταυρό. Ἡ ἐπιγραφή γύρω ἀπό τήν παράσταση γράφει: «Christianus IIII D. G. Danke». Ἡ ἄλλη πλευρά τοῦ νομίσματος εἶναι σχετικά ἀπλή καὶ φέρει τήν ἡμερομηνία 1647 καὶ τίς λέξεις στά λατινικά «Iustus Iudex». Τό ἐκπληκτικό, δμως, εἶναι τό δτι στό κέντρο τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι γραμμένο τό Ἀγιο Ὄνομα μέ τόν τύπο τοῦ YHWH, μέ μεγάλα καθαρά ἐβραϊκά γράμματα.

‘Ο Χριστιανός δ Δ’ τῆς Δανίας ἦταν ἔνας ἐνδιαφέρων τύπος μονάρχη πού ἔζησε στό μέσον τῶν θρησκευτικῶν καὶ οἰκονομικῶν πολέμων τοῦ 17ου αἰώνα. Ἡ ιστορία τόν ἀναφέρει σάν ἀνθρωπο ματαιόδοξο, ἀλαζονικό καὶ ἐπιθετικό, ἀν καί, καθώς ἦταν περιτριγυρισμένος ἀπό ἔχθρούς Σουηδούς πρός τό Βορρᾶ καὶ ἀπό τόν ἀναπόφευκτο ἀντίκτυπο τῶν γερμανικῶν θρησκευτικῶν πολέμων στήν Ἀνατολή, θά ἦταν παράξενο νά ἐπιζήσει χωρίς αύτό τόν χαρακτῆρα. Σέ ἀπάντηση τῶν ἐπεκτατικῶν κινημάτων τῶν Σουηδῶν καὶ τῶν Γερμανῶν ἔκανε μιά σειρά πολέμων πού τούς θεώρησε «δίκαιους» καὶ ἀναζήτησε κάποια δικαιολογία γιά αύτούς στήν Ἀγία Γραφή. Ἡ ἀγαπημένη του βιβλική φράση ἦταν μιά γραμμή ἀπό τόν ψαλμό 7 : 12 «Ο Θεός εἶναι ἔνας Δίκαιος Κριτής». Στήν πραγματικότητα αύτή εἶναι ἀκριβῶς ἡ φράση πού εἶναι τυπωμένη στήν ἄλλη πλευρά τοῦ νομίσματος σὲ μιά λατινο - ἐβραϊκή μετάφραση: YHWH Iustus Iudex = ‘Ο Θεός Δίκαιος Κριτής. Ἀσφαλῶς αύτόν τόν ψαλμό εἶχε στό νοῦ του δ Χριστιανός δ Δ’ ὅταν ἔγραψε στόν γαμπρό του, τόν Ἀρχιδικαστή τοῦ Κράτους, τό 1644, λίγο μετά τήν περίφημη μάχη τοῦ Κόλμπεργκ: “Ἐχω θέσει τούς σκοπούς μου ἐνώπιον τοῦ Δίκαιου Κριτῆ τῶν Ούρανῶν διότι γιά μένα δέν ὑπάρχει ὀπιμία στό δτι ἀνέλαβα αύτό τό καθῆκον» («Society for the Sources of Danish History» Τόμος 5, 1641 - 1644, πο 375, σελ. 436, Κοπεγχάγη 1883).

‘Ο Χριστιανός ἐπίσης θεωροῦσε τόν ἔαυτό του δάσκαλο τοῦ Λουθηριανοῦ Χριστιανισμοῦ, πού ἐπρόκειτο νά γίνει ἡ ἐπίσημη θρησκεία τῆς Δανίας. Ἡταν ἔκεινος πού ἔκανε τήν πρώτη μετάφραση τῶν Γρα-

ΧΡΟΝΙΚΑ ΖΕΡΟΝΤΑ

Μηνιαίον δργανον τοῦ Κεντρικοῦ Ισραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐλλάδος
Γραφεῖα: Πειραιῶς 46, Ἀθῆναι (106) - Τηλέφ.

52.29.153

‘Υπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ: Ο Πρόεδρος τοῦ Κ.Ι.Σ. Δανιήλ Ἀλχανάτης (Πειραιῶς 46 - Ἀθῆναι)

‘Επιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.

‘Υπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνης ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Ἀθῆναι

ΤΕΥΧΟΣ 6 • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1978 • ΑΔΑΡ Α' 5738

φῶν στή δανέζικη γλῶσσα ἀν καί ἐπίσημη γλῶσσα ἔκεινο τόν καιρό ἦταν ἀκόμη τά γερμανικά. Γνωρίζομε, ἐπίσης, ότι διαχρονικά συνήθως προσευχόταν καί στίς τρεῖς γλῶσσες: Ἑβραϊκά, Ἑλληνικά καί λατινικά. "Ἐκτισε πολλές ἑκκλησίες στή Δανία, οι διοίες χαρακτηρίζονται ἀπό ἐπιγραφές μέ τό "Ἄγιο Ὄνομα στά Ἑβραϊκά, μέ τόν τύπο YHWH. Στά κάστρα καί στά παλάτια, πού ἔχτισε γιά τόν ἑαυτό του, εἶναι ἀναπόφευκτο νά βροῦμε μιά μεγάλη πλάκα πού νά δείχνει τό «Μάτι τοῦ Θεοῦ πού τά Βλέπει "Ολα" συνοδευόμενο μέ τό Τετραγράμματο στά Ἑβραϊκά. Μ' ἀλλα λόγια, ἡ παρουσία τοῦ Ἀγίου Ὄνοματος στό δουκάτο δέν εἶναι κάτι πού ξεφεύγει ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

"Ἡ ἀναπόφευκτη ἐρώτηση πού γεννᾶται βλέποντας καί τήν χρήση τοῦ Τετραγράμματου καί τά Ἑβραϊκά κατά τήν βασιλεία τοῦ Χριστιανοῦ, εἶναι ἔτοις εἰπαίχαν ἢ δχι οι Ἑβραῖοι κάποιο ρόλο σ' αὐτό.

Ἀπό τό 1488 τό Ἀμστερνταμ ἦταν τόπος κατάφυγίου γιά τούς Ἑβραίους, πού ἔφευγαν καταδιωκόμενοι ἀπό τήν Ἱερά Ἐξέταση. Ἡ Σεφαραδική Κοινότητα, μέχρι τόν 17ο αιώνα, ἦταν πάρα πολύ πλούσια καί ἡ εύημερία τῆς πόλεως ὀφείλετο κατά πολύ στούς Ἑβραίους κατοίκους της. Χωρίς ἀμφιβολία, τέτοιες σκέψεις παρακίνησαν τόν Χριστιανό νά ἀπευθύνει ἔνα γράμμα στούς Ἑβραίους τοῦ Ἀμστερνταμ τό 1622 μέ τό διποίο τούς καλοῦσε νά ἔρθουν νά ἔγκατασταθοῦν στήν καινούργια πόλη Glückstadt, στό Δουκάτο τοῦ Holstein. Στήν πραγματικότητα τό γράμμα ἦταν γραμμένο ἀπό τόν Ἑβραϊο Ὅπεύθυνο τοῦ Νομισματοκοπείου τοῦ Χριστιανοῦ, τόν Albert Dionus. Ὁ Dionus εἶχε πολλές σχέσεις μέ τόν Χριστιανό καί ἡ θέση του σάν Ὅπεύθυνο τοῦ Νομισματοκοπείου ἦταν πολύ σπουδαία.

Ἄλλη φυσιογνωμία Ἑβραίου, πολύ κοντά στόν Χριστιανό, ἦταν διαστιλίκος γιατρός Benjamin Mussafia. Καταγόμενος ἀπό μιά πορτογαλική οίκογένεια ἔζησε γιά πολλά χρόνια στό Ἀμβούργο πρίν ἔρθει στή Δανία σάν γιατρός τοῦ Βασιλιά. Ἀργότερα ἔγινε γνωστός σάν φίλος τοῦ Baruch Spinoza στό Ἀμστερνταμ καί ἀργότερα, τό 1665, ἦταν ἔνας ἀπό τούς πρώτους πού ύπεγραψαν τήν αἵτηση ὑποταγῆς πού στάλθηκε ἀπό τούς Ἑβραίους τῆς πόλεως πρός τόν Σαμπετάϊ Σεβῆ, δι ποϊος ἔκεινο τό χρόνο ἀνήγγειλε τήν ἔναρξη τῆς δῆθεν Μεσσιανικῆς ἐποχῆς.

Καί δι Dionus καί δi Mussafia ἀναμφίβολα εἶχαν κάποια ἐπίδραση στό νά συστήσουν τόν τρόπο μέ τόν διποίο οι Ἑβραῖοι θά προσκαλοῦντο στήν Δανία. Ἀναγγέλθηκε δι οι Ἑβραῖοι θά ἔγκαθίσταντο, μέ Βασιλική Ἑξουσιοδότηση, μέ τούς ἔχης δρους: α) δι θά εἶχαν ἀρκετό κεφάλαιο γιά νά φτιάξουν νέες ἐπιχειρήσεις, β) δι θά ἀσχολοῦντο μόνο μέ τό δανέζικο ἐμπόριο, καί γ) δι θά ἔκτιζαν τά σπίτια τους καί τούς τόπους ἐργασίας τους.

Τό νόμισμα τῆς συλλογῆς τοῦ Ἑβραϊκοῦ Μουσείου εἶναι ἔνα ἀπό ἔκεινα πού εἶχαν κοπεῖ σέ χρυσό καί ἀσήμι μεταξύ τῶν ἑταν 1644 καί 1649, γιά νά χρηματοδοτήσουν τούς Πολέμους τοῦ Torstensson καί εἶναι γνωστά σάν «Hebrews» ἢ «Jehovads» (= Ἑβραϊκά) ἔξ αἵτίας τῆς Ἑβραϊκῆς ἐπιγραφῆς. Σέ μερικά

ΙΣΡΑΗΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΣ

Ἄπό στήλη τῆς «Καθημερινῆς» (1.1.78) ἀναδημοσιεύουμε τά παρακάτω:

«ΔΙΑΒΑΖΩ στά «Χρονικά», τό φροντισμένο μηνιαίο περιοδικό τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος: «Εἶναι μερικά πράγματα πού ἐπειδή εἶναι αὐτονόητο δέν ἀναφέρονται... "Οπως τό θέμα τῆς διαφορᾶς μεταξύ ΙΣΡΑΗΛΙΤΟΥ καί ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΥ... Μά εἶναι δυνατόν νά ύπαρχουν ἄτομα πού δέν ἔχουν τήν διαφορά;» «Χμ!» Γιά ρωτῆστε γύρω νά δεῖτε πόσοι θά σᾶς ἀπαντήσουν σωστά; Λοιπόν: "Ἐλλην Ἰσραηλίτης, εἶναι δ "Ἐλλην πολίτης, Ἑβραϊος τό θρήσκευμα, Ἰσραηλινός εἶναι ύπήκοος τοῦ Ἰσραήλ, ἀνέξαρτητα ἀπό τό θρήσκευμά του».

ἀπό αύτά, τό γράμμα «κναν» ἦταν γραμμένο μέ τέτοιο τρόπο ώστε ἔμοιαζε μέ τό γράμμα «daleth» πού θά ἔκανε τήν ἐπιγραφή «YHWH Iustus Iudex, δηλ. «δ Θεός εἶναι ἔνας Δίκαιος Κριτής» νά φαίνεται ως «Yehudah Iustus Iudex» δηλ. «δ Ἑβραϊος εἶναι ἔνας Δίκαιος Κριτής».

«Υπάρχουν είκασίες δι οι αύτή ἡ «ἄλλαγή» ἔγινε ἀπό μερικούς Ἑβραίους ἐργάτες τοῦ Βασιλικοῦ Νομισματοκοπείου σάν μιά ἐπίθεση κατά τοῦ Βασιλιά Χριστιανοῦ μετά τήν θέσπιση μερικῶν καινούργιων νόμων πού ἀπέκλειε ἀπό τήν Δανία τούς Ἑβραίους γερμανικῆς καταγωγῆς. Αύτή ἡ θεωρία δημοσ δέν φαίνεται πιθανή γιά διαφόρους λόγους: Πρώτα ἀπ' όλα, δ Βασιλιάς ἤξερε ἀρκετά Ἑβραϊκά ώστε θά καταλάβαινε τήν ἀπόχρωση τῆς ἀλλαγῆς στήν ἐπιγραφή, ἡ διοία ἔκανε ύπαινιγμό δι οι δ Βασιλιάς δέν ἦταν ἔνας «Δίκαιος Κριτής», ἐνώ δ κοινός Ἑβραϊος ἦταν. Δεύτερον εἶναι τό γεγονός δι οι νόμοι του πού ἀπαγόρευαν τούς Γερμανούς Ἑβραίους νά ἔλθουν στή Δανία δέν ἦταν κατά τῶν Ἑβραίων, ἀλλά παρεκινοῦντο περισσότερο ἀπό τούς νεοφερμένους Σεφαραδί Ἑβραίους τῆς Δανίας, οι διποίοι δέν ἐπιθυμοῦσαν νά μοιραστούν τήν καινούργια τους εύημερία μέ τούς Γερμανούς.

Τό νόμισμα τοῦ Ἑβραϊκοῦ Μουσείου εἶναι ἔνα ἔξαιρετικό παράδειγμα πού φτιάχτηκε στό Νομισματοκοπείο μέ τήν ἔξαίρεση μιᾶς μικρῆς τρύπας πού χρησίμευε γιά νά μπορεῖ νά κρεμαστεῖ σέ ἀλυσίδα. Ἀκριβῶς πῶς, πότε καί μέ ποιές συνθῆκες ἔφθασε στήν Ἑλλάδα δέν θά τό μάθουμε ποτέ, δυστυχῶς. Βρέθηκε μέ μερικά ἀλλά φυλακτά στήν ἀλυσίδα μιᾶς γυναίκας καί φαίνεται νά χρησιμοποιήθηκε σάν φυλακτό γιά θρησκευτικούς σκοπούς ἔξ αἵτίας τοῦ Ἀγίου Ὄνοματος στήν μία του πλευρά.

ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ

‘Ο άντισημιτισμός στήν ίστορία

“Οπως είναι γνωστό από τήν Ιστορία, οι Ίουδαιοι ύπεστησαν μεγάλες συμφορές από τούς Αλγυππίους και από τούς Βαβυλωνίους στήν αύγη τῆς ἀνθρώπινης προϊστορίας. Είναι τά πρώτα κρούσματα ἀντισημιτισμοῦ στήν Ιστορία τῆς ἀνθρωπότητος. Ίδιαίτερα από τούς Βαβυλωνίους οι Έβραιοι ύπεστησαν τά πάνδεινα, δταν κατεκτήθη από τούς πρώτους ή Παλαιστίνη. Χιλιάδες Έβραίων αίχμαλωτίσθηκαν και πουλήθηκαν ως σκλάβοι στήν Βαβυλῶνα.

Τό δεύτερο μεγάλο κῦμα ἀντισημιτισμοῦ ἐκσπᾶ τόν 1ο αἰῶνα μ.Χ. και διώκτες τώρα είναι οι Ρωμαῖοι. Τό 70 μ.Χ. πολιορκεῖται και καταλαμβάνεται από τόν Τίτο ή Ιερουσαλήμ και ύφίσταται μεγάλες καταστροφές, γιά νά δλοκληρωθῇ δ ἔξανδραποδισμός της τό 135 μ.Χ. ἐπί αὐτοκράτορος Άδριανοῦ.

* Οι μεγαλύτεροι διωγμοί ἐναντίον τῶν Έβραίων ἔγιναν κατά τόν μεσαίωνα. Οι διωγμοί έουν ἄλλοτε χαρακτῆρα γενικό και ἄλλοτε τοπικό. Η κυριώτερη αίτια των είναι βέβαια ή ἐμφανιζομένη ως πρόσχημα θρησκευτική μισαλλοδοξία, ἄλλα κατά βάθος ή οίκονομική δραστηριότης τῆς ἔβραϊκης φυλῆς. Παντοῦ, σέ δλη τήν Εύρωπη, οι Ίουδαιοι ἀποτελοῦσαν ξεχωριστές κοινότητες και, εἴτε ως μικρέμποροι (γυρολόγοι), εἴτε ως βιοτέχνες, εἴτε ως μεγαλέμποροι, ἔδεσποζαν πάντα ἀποφασιστικά στήν οίκονομική κίνησι κάθε τόπου. Ως ἐκ τούτου προκάλεσαν τό μῆσος τῶν ἐντοπίων, οι δποῖοι, μέ τό πρόσχημα τῆς θρησκευτικῆς ἀντιθέσεως, δργάνωναν ἐναντίον των διωγμούς, ἀφοῦ προηγουμένως, μέ διάφορες πλαστές διαδόσεις, κατηγορίες και συκοφαντίες, προπαρασκεύαζαν ψυχολογικά τίς λαϊκές μᾶζες κατά τοῦ Ίουδαισμοῦ.

* Τό ρεκόρ τῶν διωγμῶν τῶν Έβραίων κατά τόν μεσαίωνα τό ἔχει ή Ισπανία τῆς Ιερᾶς Εξετάσεως. Πολλοί Έβραῖοι είχαν ἐγκατασταθῆ στήν χώρα κατά τήν διάρκεια τῆς ἀραβικῆς κατοχῆς και είχαν πάρει στά χέρια τους τήν οίκονομική ἡγεσία τῆς Ισπανίας. Ο πρώτος μεγάλος διωγμός στήν Ισπανία ἔξεσπασε τό 1329 και κράτησε τρία δλόκληρα χρόνια, ως τό 1331. Δεύτερος, ἐπίσης μεγάλος διωγμός, σημειώθηκε τό 1412, τρίτος τό 1480. Πέρασαν μερικά χρόνια και τό 1492 έξεσπασε στήν Ισπανία πραγματικό «πογκρόμ» ἐναντίον τῶν Έβραίων, πού ἐστάθη και τό τελικό πλῆγμα κατά τοῦ Ίουδαισμοῦ τῆς Ισπανίας.

Περίπου 200.000 Έβραῖοι ἀναγκάσθηκαν τότε νά ἐκπατρισθοῦν στήν Ανατολή, δπου δέν ύπηρχε σοβαρό κῦμα ἀντισημιτισμοῦ. Τότε ἦρθαν ἀπό τήν Ισπανία και οι Έβραῖοι τῆς Ελλάδος και οι περισσότεροι ἐγκαταστάθηκαν στήν Θεσσαλονίκη. Οι Έβραῖοι τῆς Ανατολῆς, λόγω τῆς προελευσεώς των, είχαν και ἔχουν ως μητρική των γλῶσσα τήν Ισπανίκη.

* Άλλα και ή Γαλλία, παρά τίς φιλελεύθερες παραδόσεις της, είναι ἔνοχη γιά πολλούς ἔβραϊκούς διωγμούς. Τό 1306 ἔγιναν ἐκεῖ διωγμοί και σφαγές. Επηκολούθησαν δέ οι διωγμοί και οι σφαγές τοῦ 1320 – 1321. Τό 1394 έξεσπασε και νέος, πού ἀνάγκασε τούς Έβραίους τῆς Γαλλίας νά πᾶνε στήν Ιταλία, στήν Γερμανία και ἄλλοι.

* Κῦμα ἀντισημιτισμοῦ κατά τόν μεσαίωνα ἔχομε, ἐπίσης, και στήν Αγγλία. Αρχισε τό 1190 και κράτησε κάπου ἐκατό χρόνια, ως τό 1290. Στήν Ιταλία οι Έβραῖοι ύπεστησαν πολλά δεινά από τήν Ιερά Εξέτασι κατά τό τέλος τοῦ 15ου αἰώνα. Επίσης και στήν μεσαιωνική Γερμανία δέν ἔλειψε δ ἀντισημιτισμός και πολλοί Έβραῖοι ἀναγκάσθηκαν νά βαπτισθοῦν Χριστιανοί. Ετσι, μέ τήν ίδιότητα τοῦ Χριστιανοῦ και τοῦ Γερμανοῦ πολίτη, κατόρθωσαν νά ἐπιβιώσουν και νά κυριαρχήσουν στό ἐμπόριο, στήν βιομηχανία και τίς ἐπιστῆμες. Διωγμοί τῶν Έβραίων ἔγιναν ἐπίσης στήν Αύστρια και στήν Ολλανδία. Μάλιστα τόν 15ο αἰώνα διώχθηκαν από τίς Κάτω Χῶρες, ἄλλα κατόρθωσαν νά ξαναγυρίσουν τόν 18ο και σχημάτισαν ισχυρότατες κοινότητες, πού κυριάρχησαν στήν οίκονομική ζωή.

* Στήν Ρωσία και στήν Πολωνία τό ἀντισημιτικό κῦμα έξεσπασε τό 1113 και πήρε σιγά-σιγά μεγάλες διαστάσεις. Τό 1648 ως τό 1656, οι Έβραῖοι ύπεστησαν τρομερά δεινά. Χιλιάδες ἐσφάγησαν ή βασανίσθηκαν και πολλοί ἀναγκάσθηκαν νά ἐκπατρισθοῦν. Τόν 19ο αἰώνα δ ἀντισημιτισμός ἦταν ίσχυρός στήν Ρωσία. Μάλιστα, τό 1905 οι σφαγές τῶν Έβραίων τοῦ Μπιαλιστόκ και τοῦ Κιτσινέβ προκάλεσαν τήν δργή τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ.

Μετά τήν Οκτωβριανή Επανάστασι οι Έβραῖοι τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. ἀπέκτησαν και ίσοτιμία και ζοῦν ἐλεύθερα ἐκεῖ. Αντίθετα, στήν Γερμανία, μετά τήν δνοδο τοῦ Χίτλερ στήν έξουσία (1933), ἀρχισε τό μεγαλύτερο κῦμα ἀντισημιτισμοῦ από δσα ἔχει νά ἐπιδείξῃ ή Ιστορία. Οι διωγμοί τῶν Έβραίων ξεπέρασαν και τά συστήματα τῆς Ιερᾶς Εξετάσεως. Ιδίως κατά τήν διάρκεια τοῦ πολέμου ἐκατομμύρια Έβραίων ἔξοντώθηκαν στά στρατόπεδα συγκεντρώσεως και στά περιώνυμα κρεματόρα. Οι χιτλερικοί διωγμοί ύπηρξαν ή βαρβαρώτερη πρᾶξις από δσες ἀναφέρει ή Ιστορία κατά τήν διάρκεια τῆς Ιστορικῆς πορείας τῆς ἀνθρωπότητος.

Δ. ΑΣΤΕΡΙΝΟΣ

(‘Αναδημοσίευσις από τό περιοδικό «Ιστορία»)

«Έβραϊκός τύπος πού κάποτε ύπηρξε»

Στό φύλλο τοῦ Ιανουαρίου 1978 τῶν «Χρονικῶν» δημοσιεύσαμε ἀπό τήν εἰδική ἔκδοσι, μέ τόν παραπάνω τίτλο τῆς «Παγκοσμίου Ένώσεως Έβραιών Δημοσιογράφων», τό τμῆμα ἐκεῖνο πού ἀνεφέρετο στήν Έλλάδα.

Όπως ἡδη γράψαμε ἡ μελέτη τῆς «Παγκοσμίου Ένώσεως Έβραιών Δημοσιογράφων» ἔφτανε χρονικά μέχρι τό Όλοκαύτωμα.

Ο κ.Μ. Γιοέλ μέ τό παρακάτω σημείωμά του συμπληρώνει τά σχετικά στοιχεῖα.

Ο συγγραφεύς τοῦ ἄρθρου πού ἀναφέρεται ως Μ.Ι. ΜΠΕΝΡΟΥΜΠΗ, πρώην κάτοικος Θεσσαλονίκης, εἶναι δ ἀποθανών πρό δλίγων μηνῶν Ἰτσχάκ Μπενρουμπῆ, εύρυτερα γνωστός τόσο στήν Έλλάδα δσο καὶ στό Ισραήλ ως Σιμών-Σιμών. Πέραν τῆς ίδιότητος τοῦ συγγραφέα τοῦ βιβλίου LE MUET D' AUSHWEITZ δ Σιμών-Σιμών, εἶναι συγγραφέας πολυάριθμων βιβλίων.

Υπῆρξεν ἐπί σειράν ἑτῶν Διευθυντής τοῦ Ισπανικοῦ (λαντīνο) τμήματος τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τοῦ Ισραήλ ΚΟΛ ΙΣΡΑΕΛ καὶ ἐπί 15ετίαν καὶ πλέον ἐκδότης καὶ διευθυντής τῆς Ισπανόφωνης ἐφημερίδας EL TIEMPO, μοναδικοῦ ἵσως δργάνου τῶν ἐλληνοεβραίων τοῦ Ισραήλ. Δραστήριο Μέλος τῶν εἰς Ισραήλ Ελληνοεβραϊκῶν δργανισμῶν (KANTIMA, ΟΛΕ ΓΙΑΒΑΝ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΣΡΑΗΛ ΕΛΛΑΣ). Ο μακαρίτης Ἰτσχάκ Μπενρουμπῆ, ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν κυριοτέρων προσωπικοτήτων τοῦ Ελληνοεβραϊσμοῦ τοῦ Ισραήλ.

Εἰς δτι ἀφορᾶ τά στοιχεῖα πού παραθέτει γιά τίς Ελληνοεβραϊκές ἐφημερίδες, θά είχα πολλά νά προσθέσω. Δέν θά θίξω στό παρόν ἄρθρο τήν προπολεμική ἐκδοτική δραστηριότητα, πού θά ἤθελε πολλές σελίδες καὶ ἵσως κάποιος εἰδικώτερος ἀπό ἐμένα νά τό πράξη (κ. Σάμ Μοντιάνο ἢ κ. Μπαρούχ Σιμπῆ).

Θά ἐπαρκεστῶ τήν μεταπολεμική ἐκδοτική δραστηριότητα, πού εἶναι ἐπίσης πλούσια καὶ πού δέν ἀναφέρεται στό ἄρθρο.

Ἄπο τήν ἀπελευθέρωση καὶ ὕστερα κυκλοφόρη-

σαν οἱ ἔξης ἐφημερίδες καὶ περιοδικά στήν Έλλάδα:

1) ΝΤΡΟΡ: Δεκαπενθήμερη ἐφημερίδα τῆς Σιωνιστικῆς Νεολαίας τής Έλλάδος. Ἐκδιδόταν στήν Αθήνα ἀπό Συντακτική Ἐπιτροπή μέ ἀρχισυντάκτη τόν κ. Ἐρρίκο Φόρτη, ἀπό τήν ἀνοιξη τοῦ 1945 ἔως τό 1947.

2) ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΝ ΒΗΜΑ: Ίδιωτική ἐφημερίδα πού ἐκδιδόταν στήν Θεσσαλονίκη ἀπό τίς 23 Νοεμβρίου 1945 ὥς τίς 31 Οκτωβρίου 1947. Ἀρχικά ἐβδομαδιαία, μετά 15νθήμερη, ἔξεδωσε συνολικά 70 φύλλα. Ἀρχικά διευθυνόταν ἀπό τόν Ζάκ Λεβῆ, ἐν συνεχείᾳ δέ τήν διεύθυνση ἀνέβαλε δ Βιτάλ Ντάσα.

3) ΕΒΡΑΪΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Μηνιαία ἐφημερίδα δργανο τοῦ Κ.Ι.Σ. (ἔδρα δδός Ἡπίτη). Ἐξεδόθηκαν συνολικά 9 φύλλα ἀπό 15.9.1952 ἔως 30.3.1953. Διευθυνόταν ἀπό Ἐπιτροπή μέ ἀρχισυντάκτη τόν Σαμουήλ Κοέν.

4) ΕΒΡΑΪΚΗ ΗΧΩ: Ίδιωτική ἐφημερίδα μέ ὑπότιτλο «Οργανο Έξυπηρετήσεως τῶν Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων Έλλάδος». Μέ διευθυντή τόν Σαμουήλ Κοέν, ἔξεδωσε 7 φύλλα, ἀπό 29 Ιουνίου ἔως 9 Σεπτεμβρίου.

5) ΓΚΕΟΥΛΑ (ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ): Μηνιαία είκονογραφημένη ἐπιθεώρηση, δργανο τοῦ ΚΕΠΕΝ ΚΑΓΙΕΜΕΘ ΛΕ ΙΣΡΑΕΛ ('Εθνικοῦ Έβραικοῦ Κεφαλαίου) μέ διευθυντή τόν κ. Ἐρρίκο Φόρτη. Ἐκδόθηκαν 15 συνολικά τεύχη, ἀπό τόν Απρίλιο 1949 ὥς τόν Ιούνιο 1950.

6) ΑΛ – ΜΑΓΚΟΡ (ΧΩΡΙΣ ΦΟΒΟ): Μηνιαῖο δργανο τῆς Σιωνιστικῆς Όργανώσεως Νέων μέ ἀρχισυντάκτη τόν Μαρσέλ Μ. Γιοέλ. Ἐκδόθηκε ἀπό τόν Δεκέμβριο 1949 ὥς τόν Μάιο 1950 (5 συνολικά τεύχη). Ἐν συνεχείᾳ κυκλοφόρησαν 4 ἀκόμη τεύχη σάν ἐφημερίδα τοίχου.

7) ΕΛΛΑΣ – ΙΣΡΑΗΛ: Μηνιαία είκονογραφημένη ἐπιθεώρηση μέ ἔκδότη τόν κ. Γεράσιμο Αποστολάτο καὶ Διευθυντή συντάξεως τόν Μαρσέλ Γιοέλ. Κυκλοφόρησαν συνολικά 54 τεύχη, ἀπό τόν Φεβρουάριο 1959 ὥς τόν Δεκέμβριο 1963.

9) ΝΕΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ καὶ ἀργότερα ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΑ ΝΕΑ: Πρωτοεκδόθηκε ἀρχικά σάν 15νθήμερο δελτίο είδήσεων, δργανο τῆς Διπλωματικῆς Αντιπροσωπείας τοῦ Ισραήλ τό 1955, μέ ἀρχισυντάκτη τόν Μαρσέλ Γιοέλ. Ἀργότερα ἔγινε δργανο τοῦ Συνδέσμου Ελλάς – Ισραήλ καὶ ἐν συνεχείᾳ μετετράπη σέ μηνιαία είκονογραφημένη ἐπιθεώρηση. Ἐκδίδεται καὶ σήμερα.

10) ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Ἐκδίδεται χωρίς σχεδόν διακοπή ἀπό τήν ἀνοιξη τοῦ 1964, δηλαδή 13 σχεδόν χρόνια, μέ Διευθυντή συντάξεως τόν Μαρσέλ Γιοέλ.

12) Ἀπό πληροφορίες μου πρέπει νά ἐκδιδόταν καὶ μία ἀκόμη ἐφημερίδα τό 1945 – 46 στήν Θεσσαλονίκη, πιθανῶς μέ τίτλο «Έβραική Έρευνα». Παρά τίς προσπάθειές μου, δέν κατόρθωσα ποτέ νά τήν βρῶ.

‘Η διδασκαλία της Εβραικής στήν Αίγυπτο

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 10

Οι Ισραηλινοί δημοσιογράφοι που καταφθάνουν στο Κάιρο γιά νά καλύψουν τίς Αίγυπτο - Ισραηλινές συνομιλίες, θά έκπλαγούν άνακαλύπτοντας ότι ή σύγχρονη Εβραική γλώσσα καλλιεργεῖται στό Κάιρο. Έπικοδομητικό ρόλο γιά τήν προαγωγή τῶν Εβραικῶν σπουδῶν στό Κάιρο ἔπαιζε τό Πανεπιστήμιο τοῦ Λονδίνου.

Η ιστορία τῆς άκαδημαϊκῆς ἐλευθερίας στήν Αίγυπτο εἶναι μεγάλη. Η ιστορία τῶν Εβραικῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν στήν Αίγυπτο ξεκινᾶ ἀπό τήν ἐποχή μετά τόν παγκόσμιο πόλεμο, καί ἔκτοτε ποτέ δέν σταμάτησαν. “Οταν ἐπισκέφθηκα τό Κάιρο, στά τέλη Δεκεμβρίου τοῦ 1973 - πρώτη φορά ἀπό τό 1946 – δ πόλεμος τοῦ Γιόμ - Κιπούρ δέν εἶχε ἀκόμη κοπάσει. Μαζί στό ἀεροσκάφος ἀπό τή Γενεύη ταξίδευαν καί τά μέλη τῆς Αίγυπτιακῆς ἀντιπροσωπείας στίς συνομιλίες καταπαύσεως τοῦ πυρός.

Παρόλη τήν ἔνταση τῆς τραγικῆς ἐκείνης περιόδου, οι έβραικές σπουδές στήν Αίγυπτο ποτέ δέν σταμάτησαν. Οι αἰγύπτιοι συνάδελφοι που μέ φιλοξένησαν μιλοῦσαν ἀφοβά τή γλώσσα. Θυμᾶμα ὅταν κάποτε καθόμασταν στό περίφημο καφενεῖο El - Fashawi, στό Mousky - Bazaar, συζητώντας άκαδημαϊκά θέματα καί τή γενική κατάσταση στή Μέση Ανατολή, ἐπειδή ή εύφραδειά μου στήν ἀραβική ἦταν ἐλλιπής καί ή εύχέρεια τῆς ἀγγλικῆς γιά ἐκείνους ἦταν ἔξισου προβληματική, πόσο χαρήκαμε άνακαλύπτωντας ότι μπορούσαμε νά συνεχίσουμε τή συζήτησή μας στήν έβραική.

Η έβραική διδάσκεται καί στά τρία πανεπιστήμια τῆς αίγυπτιακῆς πρωτεύουσας: al- Azhar, Cairo, Ain - Shams καί στήν Ἀλεξάνδρεια. Στήν Ἀλεξάνδρεια ἐπικεφαλῆς τοῦ Εβραικοῦ Τμήματος εἶναι δ Καθηγη-

τής Zazaa, δ δοῦλος ὑπῆρξε γιά λίγο φοιτητής στό μεταπτυχιακό τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ιερουσαλήμ. Διέκοψε τίς σπουδές ἐκεῖ μετά τή διακήρυξη τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Κράτους τοῦ Ισραήλ, γιά νά τίς περατώσει στό Παρίσι. Στό Πανεπιστήμιο τοῦ Καΐρου ἐπικεφαλῆς τοῦ Εβραικοῦ τμήματος ὑπῆρξε δ ἀείμνηστος Καθηγητής Yaqub Bakr, σπουδαῖος σημιτολόγος, δ δοῦλος ἐργάσθηκε γιά τή διδακτορική του διατριβή στό London School of Oriental and African Studies. “Εχει δέ μεταφράσει στήν ἀραβική δρισμένα ἀπό τά ποιήματα τοῦ Μπιάλικ.

Τό σπουδαιότερο κέντρο μελετῶν τῆς σύγχρονης Εβραικῆς γλώσσας στό Κάιρο, εἶναι τό Πανεπιστήμιο Ain - Shams. Τό Εβραικό τμῆμα ἀνήκει στή Σχολή Ανατολικῶν Γλωσσῶν (μαζί μέ τήν Περσική καί τήν Τουρκική γλώσσα). Έπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος εἶναι δ Δρ. Abdel Meguid, ἀπόφοιτος τῶν Πανεπιστημίων Μάντσεστερ καί Οξφόρδης. Δέν ὑπάρχει ἔλλειψη σπουδαστῶν. Ἀπό τούς 400 περίπου εἰσερχόμενους ἔτησίως, περί τούς 70 προετοιμάζονται γιά τό B.A. Εβραικῆς γλώσσας. Είχα τή δυνατότητα νά πιστοποιήσω δ ἕδιος τό μεγάλο ἐνδιαφέρον τῶν φοιτητῶν γιά τίς σπουδές τους, τόσο κατά τίς συναντήσεις μου μέ τό διδακτικό προσωπικό δσο καί μέ τούς ἕδιους τούς φοιτητές. Σέ μιά διάλεξη πού ἔκανα στό Πανεπιστήμιο, μέ θέμα «ἡ ἔξελιξη τῆς Εβραικῆς γλώσσας», παρευρέθηκαν περί τά 80 ἄτομα, ἐνῶ ἔνα Σεμινάριο πού δργάνωσα, καί πού τό παρακολούθησαν γύρω στούς 20 φοιτητές καί καθηγητές, μᾶς πρόσφερε τήν εύκαιρία νά κάνουμε ὡραιότατες καί πολύ ζωηρές συζητήσεις - δλες στήν έβραική.

Τό ἕδιο ἐντυπωσιακό ἐπίπεδο παρατηρεῖται καί στίς ἐπιστημονικές ἐργασίες πού γίνονται. Η Δρ. Abdel Fattah, πού ἔλαβε τό διδακτορικό δίπλωμα (Ph. D) στό London School of Oriental and African Studies, γιά μιά διατριβή τής γιά τόν Saadia Gaon, ἔχει ἐπίσης μεταφράσει ἀποσπάσματα ἀπό τό ποιητικό ἔργο τοῦ Μπιάλικ. Σήμερα δέ ἐργάζεται γύρω ἀπό τήν Εβραική ποίηση. Πρόσφατες άκαδημαϊκές ἐργασίες στό πανεπιστήμιο τοῦ Καΐρου ἀναφέρονται σέ θέματα γύρω ἀπό τόν Ιεζεκιήλ καί τόν Νεεμία, τούς Σαμαρίτες, τόν Ρασσί, καί μεταξύ τῶν συγχρόνων, γιά τόν Gordon, Tchernichowski καί Hazaz.

“Ενα σοβαρό ἐμπόδιο γιά τή μελέτη τῆς έβραικῆς στήν Αίγυπτο εἶναι ή ἔλλειψη βιβλίων. Η είσαγωγή έβραικῶν βιβλίων ἦταν, μέχρι ἀπό λίγα χρόνια, ἀπαγορευμένη. Τά δέ δλιγά ἀντίτυπα πού ὑπῆρχαν ἔπρεπε νά περιφέρονται ἀπό χέρι σέ χέρι.

Τό London School of Oriental and African Studies βρίσκεται σέ στενή συνεργασία, ἔδω καί ἀρκετά χρόνια μέ τό Πανεπιστήμιο Ain - Shams. Δύο ὑφηγητές τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Καΐρου ἀσχολήθηκαν ἐπί ἔνα χρόνο μέ ἔρευνες στό Λονδίνο, καί τελευταία παρουσιάζεται ἔνα ρεῦμα - ἄν καί περιορισμένο - Αἰγύπτιων φοιτητῶν πού κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές στό Λονδίνο. Υπάρχουν, ἐπίσης, φοιτητές ἀπό τήν Ιορδανία, τόν Λίβανο, τό Μπαχρέϊν καί ἄλλες ἀραβικές χώρες.

Ἐδῶ, ἀσφαλῶς, βρίσκεται τό κλειδί γιά τήν ἀμοιβαία κατανόηση στήν «νέα» Μέση Ανατολή.

ΜΑΡΣΕΛ Μ. ΓΙΟΕΛ

Από τή ζωή τῶν Κοινοτήτων

Ο λόγος τοῦ προέδρου Κάρτερ

Ο σημαντικός ἀπό ἀπόψεως θέσεων καί περιεχομένου γιά τὸν παγκόσμιο Ἐβραϊσμό λόγος τοῦ Προέδρου Κάρτερ, κατά τὴν ἐπίδοσι τοῦ βραβείου Goldmann, στὶς 20 - 11 - 1977, (πού ἔδημοσιεύθη στὸ 4ο φύλλο τῶν «Χρονικῶν»), ἔξετυπώθη ἀπό τὸ K. I. S. καί διενεμήθη στούς ὑπουργούς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, στούς βουλευτάς τῆς νέας Βουλῆς, σέ δημοσιογράφους καί σέ ἄλλους παράγοντας τῆς ἑθνικῆς ζωῆς. Ἀντίτυπα ἀπεστάλησαν ἐπίσης σέ διεθνεῖς Κ. Κ. τῆς Χώρας.

Ο Πρόεδρος τοῦ K.I.S. ἐκπρόσωπος στὸ Εύρωπαικό Ἐβραϊκό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος τοῦ K.I.S. κ. Δανιήλ Ἰωσ. Ἀλχανάτης διορίστηκε ἐκπρόσωπος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐβραϊσμοῦ στὸ συμβουλευτικό συμβούλιο τοῦ Εύρωπαικοῦ Συμβουλίου τῶν Κοινοτικῶν Ἐβραϊκῶν Υπηρεσιῶν. Σκοπός τοῦ συμβουλευτικοῦ αὐτοῦ ὅργανου εἶναι νά γίνει δ ἀμεσος μεσολαβητής μεταξύ τοῦ Εύρωπαικοῦ Συμβουλίου καί τῶν κοινοτήτων καί ὅργανώσεων πού εἶναι μέλη του.

Συνάντηση μὲ τὸν ὑπουργὸ κ. Γ. Πλυτᾶ

Μέλη τοῦ προεδρείου τοῦ K.I.S. εἶχαν συνάντηση μὲ τὸν ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν κ. Γ. Πλυτᾶ γιά νά τὸν συγχαροῦν γιά τὸν διορισμὸ του καί ν' ἀνταλλάξουν ἀπόψεις σέ θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Οἰκονομικὴ ἐνίσχυση στὸ Séminaire Israélite de France

Τὸ Ἰσραηλιτικὸ Σεμινάριο Γαλλίας, τὸ φυτώριο τῶν νέων Ραββίνων γιά τὶς σεφαραδικές καί τὶς γαλλόφωνες κοινότητες (έκεῖ ἐφοίτησαν οἱ δύο Ραββῖνοι τῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν), ἀντιμετωπίζει δυσκολίες γιά νά μπορέσει νά συνεχίσει ἀπρόσκοπτα τὴ λειτουργία του.

Τὸ K.I.S. ἀποφάσισε νά τὸ ἐνισχύει μὲ 3.000 δολάρια, γιά τὸ 1978. Ο Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Γαλλίας (πού ἔχει τὴν εύθυνη τῆς λειτουργίας τοῦ Σεμιναρίου) Βαρώνος Ἀλαίν ντέ Ρότσιλντ εύχαριστησε θερμά τὸ I.K.S. γι' αὐτή του τὴ χειρονομία.

Γιά τὸν συντονισμὸ τῶν ἐκδηλώσεων στὴν Ἀθήνα

Τὸ προεδρεῖο τοῦ K.I.S. ἀνέλαβε πρωτοβουλία συντονισμοῦ τῶν διαφόρων δημοσίων ἐκδηλώσεων τῶν Ἐβραϊκῶν ὅργανισμῶν τῆς πρωτευούσης ὥστε νά μήν προγραμματίζονται πολλαπλές ἐκδηλώσεις τὴν ἴδια μέρα.

Μέ ἑγκύκλιο τοῦ τό K.I.S. παρεκάλεσε τούς διαφόρους ὅργανισμούς νά γνωρίζουν πρὶν ἀπό 1 - 2 μῆνες, στὸ ἀρμόδιο Γραφεῖο τὸ πρόγραμμα τῶν ἐκδηλώσεων τους ὥστε νά γίνεται συνενδόσης γιά τὴν καλύτερη ὅργανωση καί προβολή αὐτῶν.

Τὸ K.I.S. πιστεύει δτὶ ἡ προσπάθεια αὐτή, μέ τὴ βοήθεια τῶν διαφόρων ὅργανισμῶν, θά καταστῇ πραγματοποιήσιμη.

Τὸ K.I.S. στὸν ἑορτασμὸ τῶν 3 Ἱεραρχῶν

Κατά τὸν φετεινὸν ἑορτασμὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (προστατῶν τῶν Γραμμάτων) τὸ K.I.S., ἀνέλαβε γιά πρώτη φορά, πρόσκληση νά παραστῇ στὸν ἐπίσημο ἑορτασμό, πού ἔγινε στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὸ K.I.S. ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπό τὸν Ραββῖνο Ἡλ. Σαμπετάϊ.

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Μπενέ - Μπερίλ

Τὸ νέο Δ.Σ. τῆς Μπενέ - Μπερίτ, πού προῆλθε ἀπό τὶς τελευταῖς ἑκλογές, συνεκροτήθη ὡς ἔξῆς:

Πρόεδρος: Ἰωσήφ Λόβιγγερ, Μέντωρ: Ραββῖνος Ἡλίας Σαμπετάϊ, Ἀντιπρόεδρος: Ούγκο Φρανσές, Γραμματεύς: Ἰσαάκ Ἐλιέζερ, Ταμίας: Ἐρκανᾶ Τσεζάνα, Πρόσθετος Γραμματεύς: Ραφαήλ Σαμπεθάϊ, Εἰσηγητής: Μιχαήλ Μάτσας καί Οἰκονομικός Γραμματεύς: Νισήμ Μάιης.

Φύλακες βάλε Κύριε κλειστό νά μοῦ κρατοῦν τὸ στόμα

Διπλοφρουρά στὰ χείλη μου ὡς νά κατεβῶ στὸ χῶμα.

Ψάλμ. 141ος
(Μετάφραση Ἀσέρ Μωϋσῆ)

ΝΕΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Τά βασανιστήρια στό άρχαϊο Ισραήλ

«ΤΡΙΒΟΛΟΙΣ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΙΣ»

‘Από 30 αιώνων όταν διαδέχθηκε δούλοι του Δαυίδ, οι γνῶμες γύρω από τό πρόσωπό του ήσαν διχασμένες. Πρόσφατα δημοσιεύεται ένας ιστορικός της Βίβλου πιστεύει, διότι τόν άπηλλαξε από μιά τών χειροτέρων κατηγοριών, οι δοποίες τόν έβαρυναν: της θανατικής έκτελέσεως τών αίχμαλώτων του μέ βασανιστήρια.

‘Η κατηγορία είναι διατυπωμένη σ’ ένα ιδιαίτερα θλιβερό έδαφο της Παλαιᾶς Διαθήκης, στόν Σαμουήλ (2, 12, 31). Έκει λέγεται διότι δούλοι του Δαυίδ, μετά τήν κατάληψη του Ραββάθ Αμμόν (σημερινού Αμμάν της Ιορδανίας), «τόν λαόν τόν δυνάτων αύτή έξηγαγε καί έθηκεν έν τώ πρίονι καί έν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς καί υποτομεύσι σιδηροῖς καί διήγαγεν αύτούς διά τοῦ πλινθείου».

‘Άλλοισαση τοῦ κειμένου ἀπό Ἀγγλους σχολιαστές

Οι σύγχρονοι Βρεταννοί σχολιαστές καί μεταφραστές σκόπιμα άλλοιώνουν τὸ κείμενο, γιά νά συγκαλύψουν τή σκληρότητα

τοῦ Δαυίδ, μεταφράζοντες τό κείμενο, ως έξης: «καί ἔβαλε τό λαό νά έργασθῇ μέ τά πριόνια καί τούς σιδηρούς τριβόλους καί τούς ἔβαλε νά έργασθοῦν στούς φούρνους τών τούβλων», άντι τῆς παλαιότερης έρμηνείας,

‘Έάν συντροφεύης μέ καλούς, καλός καί σύ θά γίνης
Κι’ ἄν μαζί σου ζοῦνε τέλειοι, τέλειος θά ἀπογίνης.
‘Ἄν περπατᾶς μέ καθαρούς καί σύ μπορεῖς νά καθαρθῆς
Κι’ ἄν μέ λερωμένους ὁμιλεῖς, στήν κοπριά θά κυλισθῆς.
Ψάλμ. 18ος
(Μετάφραση Ἀσέρ Μωϋσῆ)

σύμφωνα πρός τήν δόπιαν δούλο του Δαυίδ είχε καταβασανίσει τούς αίχμαλώτους του «κατακάψας καί κατακόψας αύτούς».

Τώρα, δημοσιεύεται ένας ιστορικός της Βίβλου πιστεύει, διότι τόν άπηλλαξε από μιά τών χειροτέρων κατηγοριών, οι δοποίες τόν έβαρυναν: της θανατικής έκτελέσεως τών αίχμαλώτων του μέ βασανιστήρια.

Γλωσσικός έλεγχος τῆς μεταφράσεως

‘Αρχικά, είπε, οι δροι οι δοποίοι χρησιμοποιήθησαν γιά νά έκφρασουν τό πριόνι καί τόν κλίβανο είναι, καί γραμματικά καί νοηματικά, διαφορετικοῦ τύπου από τούς μεταφρασθέντες ώς «τρίβολοι» καί «ύποτομεῖς». Οι δύο πρῶτοι χρησιμοποιοῦνται στόν ένικό, είναι δέ καί οι δύο άκριβεῖς τεχνικοί δροι, σχετικοί μέ οίκοδομικές έργασίες. Οι άλλοι δύο είναι στόν πληθυντικό, δέν έχουν άκριβη τεχνική σημασία, έχουν δέ ώς έπιθετο τό «σιδηροίς», έχουν δέ σχέση μέ φόνους καί βασανιστήρια. Διαφορετικές είναι έπισης οι γραμματικές μορφές τών δύο ρημάτων, τά δοποία μετεφράσθησαν ώς έθηκεν καί διήγαγεν. ‘Η πρώτη είναι δομαλή στόν κλασσικό Εβραϊκό πεζό λόγο, ένω ή δεύτερη είναι μέν δομαλή γιά τήν μεταγενέστερη Εβραϊκή, άλλ’ άνωμαλος στήν κλασσική Εβραϊκή. Τό δεύτερον, έπισης ρήμα, έχει τήν έννοια τής βιαιότητος.

עַל חַיּוֹם הִיא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...

(Παροιμ. 3:18)